

Guus Hiddink

www.devoetbaltrainer.nl

‘Ik werk vanuit de is-situatie naar de eis-situatie toe’

‘Intrinsieke motivatie van spelers geeft mij energie’

Het bijsluiten van de derde man

‘Succes bereik je alleen door structurele aanpak’

Guus Hiddink onthult zijn werkwijze

'Ik werk vanuit de is-situatie naar de

Door de twee eclatante zeges op Italië en Frankrijk is de waardering voor de trainer Marco van Basten sterk toegenomen. Toch was het een andere Nederlandse coach die door de EK-prestaties met zijn team nog meer internationale lof oogstte. Guus Hiddink liet eerder Oranje, Zuid-Korea en Australië op een belangrijk eindtoernooi optimaal presteren. Deze keer loodste hij Rusland, helaas ook ten koste van Nederland, onverwacht naar de beste vier.

De Voetbaltrainer volgde het Russische team tijdens

het EK, analyseerde alle wedstrijden, bezocht een aantal trainingen en sprak met Guus Hiddink na de poulewedstrijden in het spelershotel 'Krallenhof' in Leogang en twee weken na afloop van het toernooi in zijn geboortestreek De Achterhoek.

Direct na de grootse huldiging in Moskou vertrok Guus Hiddink naar Korea om zich ter plekke bezig te houden met zijn eigen Foundation, die kansarme Koreaanse kinderen een beter leven wil bieden. Voordat hij weer naar Rusland vertrok, was hij even in Nederland om een aantal zaken te regelen. Maar ook om een vervolgspraak na te komen: een exclusieve, persoonlijke EK-analyse voor zijn collega's die De Voetbaltrainer lezen.

Daarvoor zoekt hij z'n favoriete eetcafé in hartje Doetinchem uit, waar een hele muur je verplicht terug laat denken aan zijn successen met Korea. In de hoek achterin geeft een koperen naamplaatje met 'Guus Hiddink' aan welke stoel altijd voor de wereldcoach klaar staat. In Hiddinks organizer is een uur gereserveerd voor dit interview. Dat blijkt al snel veel te kort voor alles wat de beste Nederlandse trainer van dit moment te vertellen heeft.

De aanpak

Opnieuw zo goed presteren op een eindtoernooi... De hele voetbalwereld vraagt zich af: 'Hoe flikt die Hiddink dat toch steeds?' Wat is het geheim van de smid?

eis-situatie toe'

Tekst/
Henny Kormelink
Tjeu Seeverens

Guus Hiddink: "Als ik aan een nieuwe klus begin, verdiep ik me eerst in de 'is-situatie'. Hoe is de cultuur? Wat is de volksaard en hoe zie je die terug in het handelen van de spelers op het veld? Daarover probeer ik zoveel mogelijk informatie te verzamelen. Op internet, in boeken en uiteraard door goed te luisteren. Voordat ik aan de slag ga, wil ik graag dat beeld zo compleet mogelijk hebben. Vervolgens denk ik na hoe ik, rekening houdend met die cultuur, stappen kan zetten om tot een 'eis-situatie' te komen. Anders gezegd: hoe kan ik op basis van die kennis de natuurlijke aanleg van mijn spelersgroep benutten of waar nodig ombuigen in dienst van de wetten die in het topvoetbal gelden? De belangrijkste voorwaarde is: spelers moeten tijdens de wedstrijd zelfstandig de juiste oplossingen kunnen vinden onder maximale weerstand. Tijdens de wedstrijd is voetballen namelijk, in tegenstelling tot veel andere sporten, geen coachsport. Door de omstandigheden bij topduels kan ik vanuit de dug-out nauwelijks invloed uitoefenen. Alleen op momenten dat het spel even stilligt, kan ik contact proberen te krijgen met een of twee spelers en dat is al heel moeilijk. Ik heb eigenlijk alleen mijn

wissels om het wedstrijdbeeld te beïnvloeden en kan in de rust met een paar woorden proberen het iets anders neer te zetten. Dat is in feite alles. Ik mag niet ingrijpen in het spel zoals bij andere sporten door bijvoorbeeld een time-out aan te vragen. Een andere handicap voor een voetbaltrainer is het groot aantal te coachen spelers. Toch probeer ik vanuit de dug-out rustig maar messcherp te analyseren wat er allemaal op het veld gebeurt. Daarbij ben ik veel meer bezig met de situatie waar de bal niet is dan met de speler in balbezit. Ik wil een stap vooruit denken om daar waar nodig onheil te voorkomen. Maar door de afmetingen van het veld, het geluid in het stadion en het relatief groot aantal spelers kan ik nooit elke speler bereiken. Dus moet ik mijn werk voorafgaande aan de wedstrijd zo goed mogelijk doen, want dan is voetballen wel bij uitstek een coachsport en kan ik spelers beter maken."

Korea

Guus Hiddink: "Tijdens de wedstrijd moeten spelers in staat zijn in een fractie van een seconde zelfstandig de juiste beslissing te nemen. Dan mogen zij niet meer afhankelijk zijn van

mij, hun coach. Het allerbelangrijkste is dat ik kan vertrouwen op het inzicht van de spelers om de problemen in het veld op te lossen. Bij dat proces speelt de cultuur, de achtergrond van jouw voetballers een belangrijke rol. Het is bijvoorbeeld de Koreaanse volksaard om dienstbaar te zijn en stipt op te volgen wat je meerdere jou opdraagt. Als ik als trainer tegen een groep Koreaanse voetballers zeg dat ze als warming-up in de lichtmasten moeten klimmen, doen ze dat. Bovendien is er altijd en overall een natuurlijke pikorde, waarbij de jongere spelers enorm opzien tegen de oudere, ervaren spelers. Die kenmerken botsen met de eisen die je aan topvoetballers moet stellen. In de wedstrijd dient de ervaren speler te accepteren dat een jongere gast hem coacht of wijst op een fout. Ook zul je altijd moeten anticiperen op nieuwe situaties. Het is niet louter een kwestie van het blindelings opvolgen van de tactische opdrachten van de coach. Dus ben ik in Korea vanaf het begin bezig geweest met het doorbreken van die vanzelfsprekende hiërarchie binnen de selectie, met het coachen van elkaar en het stimuleren om in het veld zelf met oplossingen te komen."

Guus Hiddink onthult zijn werkwijze

Aussies

Guus Hiddink: “Van Australiërs wist ik al snel dat het vechters zijn, die geen blad voor de mond nemen. Dit type voetballers moet je voortdurend uitdagen. Toen ik aan de klus begon, waren de Australische spelers vrij pessimistisch. Op beslissende momenten waren zij altijd de kwalificatie voor een WK misgelopen, ook al behoorden de tegenstanders niet tot de internationale top. Tijdens het eerste trainingskamp stelde aanvoerder Mark Viduka mij de vraag waarom ik, met mijn reputatie, in godsnaam aan die klus met Australië begon. De kans op succes was in zijn ogen nihil. Ik heb toen naar zijn buik gekeken en gezegd: ‘Als jij niet in een paar weken vier kilo afvalt, is de kans inderdaad

Spelers selecteren uiteindelijk zichzelf

groot dat we het niet redden.’ Een maand later waren de vetrollen verdwenen. Voor de hele groep raakte ik even z’n buik aan en zei alleen: ‘Nice six pack, Mark.’ Zo kan ik nog tal van voorbeelden geven over hoe ik de Aussies steeds opnieuw heb geprikkeld. Bij Koreaanse spelers zou die aanpak volstrekt verkeerd zijn geweest. Wat wel universeel is: je moet altijd de leiders in een groep ‘pakken’ om iets los te maken bij de hele groep, nooit de wat mindere spelers. Dat geldt voor elk niveau, ook bij de amateurs. Ik werk graag met jonge gasten, maar praat vooral met de oudere spelers. Wanneer zij mijn vertrouwen hebben, slaat dat over op de jongeren. Als de oudere spelers erin geloven dat mijn aanpak de beste is, ben ik een hele stap verder. Zij zijn de chefs, die richting kunnen geven.”

Rusland

Guus Hiddink: “Hoe zat dat bij de Russen? Het is natuurlijk generaliserend, maar de gemiddelde Rus is vrij pessimistisch, zijn ziel is wat deemoedig en vaker zelfs fatalistisch. Dat uit hij niet zo snel, zeker niet tegen buitenlanders, maar zijn lichaamstaal zegt voldoende. Nu was er ook niet veel reden voor optimisme bij Russi-

sche internationals, want de prestaties vielen al jarenlang tegen. Bij mijn start werd het Russische team gekenmerkt door een gebrek aan vertrouwen en hoop en door doemdenken. Bovendien had ik te maken met een wat negatieve houding ten opzichte van buitenlandse coaches. Wie was die Hiddink om even te komen vertellen hoe zij, de Russen, anders moesten gaan voetballen?

De grootste fout die je kunt maken is om ergens aan een klus te beginnen met een uitstraling van ‘ik kom hier wel even vertellen hoe het moet’. Je kent dat soort leidinggevendens wel: ze komen binnen met prachtige PowerPoints en organisatiemodellen en eisen dat iedereen vanaf dat moment in hún plaatje past en gelooft. Dat werkt dus nergens. Die aanpak roept alleen maar weerstand op, ook in de voetbalwereld. Als je het geduld hebt om kleine stappen te zetten, ben je na een paar maanden veel verder dan degene die meteen alles wil veranderen naar zijn inzicht. Ook in Rusland ben ik eerst begonnen met me heel goed te oriënteren, te luisteren en te werken vanuit de ‘is-situatie’. Dus heb ik bij mijn komst de bekende internationals met faam uitgenodigd en

hen laten spelen in hun vertrouwde 1:5:3:2-systeem, waarvoor CSKA Moskou ook koos. Er zaten geen vervelende types bij, maar een aantal van die grote namen voldeed niet aan de eisen die ik aan een moderne topvoetballer stel. Werken van de ‘is-situatie’ naar de ‘eis-situatie’ houdt dan in dat je in eerste instantie die oudere generatie met faam nog selecteert, maar tegelijk op zoek gaat naar andere, jongere spelers die wel aan die eisen voldoen. Naar spelers die atletischer zijn, niet vasthouden aan reactief handelen, maar in het veld juist proactief zijn.

Als we met die oudere groep trainden of een wedstrijd speelden, zag het er technisch allemaal heel aardig uit. Voor de buitenstaander speelde Rusland keurig verzorgd voetbal. Maar ik zag hoe de oudere spelers vaak voor een breedtepass kozen en relatief weinig voor diepte in het spel. Op die manier hielden ze slim het speltempo laag, zodat ze het allemaal nog konden belopen. Dus zijn we intensief gaan scouten op spelers die een veel hoger tempo aankonden, een voorwaarde om internationaal succes te hebben. Kies je ook nog eens voor trainingsvormen waarbij een hoge handelingssnelheid en atletisch ver-

If

mogen vereist zijn, dan kom je op een natuurlijke wijze in de gewenste 'eis-situatie' terecht. Spelers voelen aan den lijve of ze nog meekomen. Een oude voetbalwet treedt dan in werking: spelers selecteren uiteindelijk zichzelf.

In die beginfase was het nog een probleem dat die nieuwe generatie spelers uitkwam voor relatief kleine clubs. Het is belangrijk geweest dat een club als bijvoorbeeld Zenit St. Petersburg bereid was die nieuwe talenten een kans te geven en dat de trainers van deze club ook voor een andere, modernere manier van voetballen kozen. Daardoor hebben deze spelers zich sneller kunnen ontwikkelen en waren ze dus ook eerder rijp voor de Russische ploeg."

Situaties creëren

Guus Hiddink: "Als je zaken wilt veranderen, is het ook zaak om daarvoor de juiste momenten en situaties te herkennen en naar je hand te zetten. Dat is moeilijk te leren, maar jarenlange ervaring helpt daar wel bij. Ik zal een voorbeeld geven. Eerder gaf ik aan dat het zelfvertrouwen van de Russische spelers bij mijn komst niet zo groot was. Er hing een soort gelatenheid over het team. Vrij snel na

mijn benoeming moesten we een kwalificatiewedstrijd spelen in en tegen Macedonië. De vijfdaagse voorbereiding begon op een aardige locatie in de buurt van de Zwarte Zee. Vervolgens was er al voor mijn komst in Sochi een oud-sanatorium geboekt. Dat was in het verleden vaker een verblijfplaats van het Russische team. Mijn assistenten lichtten me in over de staat van dit verouderde, blijkbaar treurnis uitstralende 'hotel'. Op dat moment heb ik meteen voor de tweede nacht een heel wat beter hotel ergens anders in Sochi laten reserveren, zonder dat de officials van de Russische bond dat wisten.

We komen met het hele team bij dat vervallen sanatorium aan en Arshavin zegt met een grijns op zijn gezicht tegen mij: 'Coach, welkom in deze erfenis van het oude Sovjetregime.' Op de slaapkamers konden de gordijnen niet dicht, stonken de dekens en het eten was 'acceptabel' met hele kleine letters. De volgende ochtend heb ik in alle vroegte tegen de spelers gezegd: 'Na het ontbijt heb je precies een half uur om je koffers te pakken. We gaan naar een ander hotel. Hier blijven we niet'. Bij aankomst in dat hotel lagen de sleutels van de nieuwe kamers al op naam klaar... Het was in feite een

in scène gezette actie, maar je kon voelen dat de groep meteen zoiets had van: 'Wat gebeurt hier? Het wordt echt anders!' Ook hierbij ging ik dus uit van de 'is-situatie' (eerst toch naar dat oude sanatorium) om vervolgens bij de gewenste 'eis-situatie' (bij topvoetbal horen ook hoge eisen aan de accommodatie te worden gesteld) uit te komen."

Doelen

Guus Hiddink: "Wie de Russische geschiedenis kent, weet dat het geen vanzelfsprekendheid is dat de doelen van de leiders dezelfde zijn als die van het 'volk'. Vertaald naar de voetbalwereld: coach en team vormen geen natuurlijke eenheid. Russische spelers verwachten min of meer dat zij de te behalen doelen door de coach opgelegd krijgen. Ze hebben hun hele leven tegen grote petten aangekeken, waardoor ze gemakzuchtig werden. Er werd wel voor hen gedacht. Daardoor ontbrak vaak de intrinsieke motivatie. Dat signaleerde ik in het begin ook tijdens trainingen. Het verband tussen training en wedstrijd zagen de Russische spelers niet. De training was in hun ogen iets wat de almachtige coach bedacht als vorm van bezigheidstherapie voor

Guus Hiddink onthult zijn werkwijze

De Russen hebben in een korte tijd veel

zijn spelers. Het was trainen omdat iemand anders bepaalde dat je moest trainen. Vanaf de eerste dag ben ik bezig geweest om de spelers duidelijk te maken dat trainen alleen zin heeft als je in die uren met hart en ziel probeert een betere voetballer te worden. Ze hebben dat verrassend snel opgepikt en daardoor kon deze groep in korte tijd zoveel progressie maken. Daags na de zege op Griekenland wilden ook de spelers met kleine pijntjes aan de hersteltraining meedoen. Normaal gesproken was na zo'n wedstrijd de massagetafel overbevolkt. Deze klimaatsverandering in de selectie beschouwde ik als een andere soort overwinning tijdens dit EK. Dat was pure winst voor de spelers en voor mij als trainer.

Ik heb heel wat situaties gecreëerd om duidelijk te maken dat de spelers en de staf één en hetzelfde doel hadden: optimaal presteren tijdens het EK. Igor Korneev, een van mijn assistenten, speelde vaker bij partijtjes mee als er bijvoorbeeld een overtalsituatie nodig was. Soms zocht ik bewust het conflict op als Igor in de fout ging en even tegen een tactische afspraak zondigde. Daarmee maakte ik duidelijk: wat voor de één geldt, geldt voor iedereen, zonder aanzien des

persoons. Op mijn verzoek vertaalde Igor dan dat zogenaamde conflict in het Russisch. Daarmee wilde ik de spelers duidelijk maken: 'Als wij als coach fouten maken, mogen wij daar ook op aangesproken worden.' De cultuur was dat je dat nooit deed en dat bij verlies de trainer altijd de schuld bij de spelers kon leggen en dat ook stevast deed. Dat past niet binnen mijn visie en dus ben ik op zoek gegaan naar situaties om dat verschil aan de spelers duidelijk te maken. Ik ben de baas, maar geen vijand van mijn spelers. Ik ben benieuwd naar hun visie, hun achtergrond en hun doel, stimuleer dat ze hun mening geven.

We hebben in de voorbereiding vaak het partijtje 4:4 gespeeld. Vanwege de conditionele doelstellingen, maar zeker ook voor de mentale aspecten. Als je in zo'n kleine ruimte even niet oplet, creëer je meteen een kans voor de tegenpartij. Je wordt in feite gestraft door de situatie. In het verleden werden spelers bij fouten gestraft door de trainer.

Het laatste voorbeeld in dit verband: Vitaly Mutko is niet alleen president van de Russische voetbalbond en Minister van Sport, maar ook een grote fan van het nationale team. Het was

een gewoonte dat hij voor de wedstrijd in de kleedkamer kwam en dan een (te) lange speech hield. Spelers durfden daar nooit iets van te zeggen, maar hun lichaamstaal zei veel. Ik heb hem niet gevraagd om te stoppen met die gewoonte (lees: werken vanuit de is-situatie), maar wel verzocht zich te beperken tot een korte aanmoediging waarin hij vooral zijn voetbalhart kon laten spreken. Bij de volgende wedstrijd dreigde het toch weer te lang te worden. Ik heb hem in eerste instantie op een speelse manier onderbroken en onder de arm mee naar buiten genomen. De groep voelde perfect aan wat er op dat moment gebeurde. Daarna liep ik richting het veld en zag vanuit een ooghoek dat Mutko toch weer de kleedkamer opzocht. In een paar stappen stond ik naast hem om hem nog steeds vriendelijk maar dwingender uit de kleedkamer te halen. Dit soort momenten moet je aangrijpen om duidelijk te maken wie de baas in de kleedkamer is. President Mutko is op andere momenten vele malen belangrijker dan ik en dat laat ik hem dan ook merken. De kleedkamer is mijn terrein. Over die eis mag geen enkel misverstand bestaan."

Stafoverleg

Tijdens het EK was Igor Korneev, die als voetballer onder meer actief was voor CSKA Moskou en Feyenoord, de rechterhand van Guus Hiddink. In 2004 startte Korneev zijn trainerscarrière bij Feyenoord A. In 2006 maakte hij de overstap naar het Russisch voetbalelftal. Een andere assistent was Aleksandr Borodjoe, die onder andere voor Schalke '04 speelde. Deze twee oud-voetballers genieten vanwege hun carrière aanzien bij de spelers. Ze vormden een brug tussen Hiddink en zijn spelers en hielpen hem de Russen en hun cultuur beter te begrijpen. Door Borodjoe en Korneev wist Hiddink sneller hoe de spelers dachten en voelden en wat er bij hen speelden. Naast conditietrainer Raymond Verheijen, die elders in deze special uitvoerig aan het woord komt, was Arno Philips een andere Nederlander in Hiddinks staf. Hij is de laatste seizoenen werkzaam geweest als loop-, kracht- en hersteltrainer bij de PSV-jeugd.

Raymond Verheijen: "We hebben als staf van Rusland heel goed samengewerkt. Geregeld hebben we gesproken over het bijschaven van de teamperiodisering. Ook spraken we

aan het begin van elke dag de activiteiten van die dag door. Hiddink leidt dat overleg op een quasi-nonchalante manier. Hij weet precies wat hij wil, maar geeft iedereen wel het gevoel en de ruimte om zijn bijdrage te leveren. Op die momenten gaf ik in grote lijnen aan wat voor een training op het programma stond, vanuit voetbalconditioneel oogpunt. Vervolgens was het mijn taak om de training voor te bereiden qua organisatie en de arbeid-rust verhouding. Igor Korneev deelde meestal de teams in op basis van de teamtactische overwegingen. Zoals alles gebeurde ook dit weliswaar onder supervisie van Guus, maar hij delegeert dat soort zaken wel. Borodjoe zorgde vaak voor de gerichte, individuele coaching. Guus gaf de accenten van een bepaalde oefening aan en stuurde vervolgens Borodjoe op pad om dat voor te bereiden. Hij ging dus vóór de training al overleggen met een of meerdere speler(s). Dat gesprek kon bijvoorbeeld gaan over het al dan niet doordekken door een verdediger. Dat was voor veel spelers iets nieuws en dat kun je dan maar beter even voorbespreken. Arno Philips was belast met de begeleiding van spelers, vooral vanuit het perspectief van blessurepreventie."

progressie gemaakt

Tactisch

Het eerste deel van uw plan van aanpak is nu heel duidelijk: stap voor stap en vooral niet te snel ervoor zorgen dat de randvoorwaarden én de selectie voldoen aan de eisen in het internationale topvoetbal. Welke fase treedt er dan voor de spelersgroep in?

Guus Hiddink: "Ik wil heel snel naar randvoorwaarden toe, want hoe sneller ik de randvoorwaarden op niveau heb, hoe eerder ik eisen kan gaan stellen aan de spelersgroep. Elders in dit blad komt Raymond Verheijen aan het woord, die uitgebreid uitlegt wat er fysiek met de selectie in de aanloop naar het EK is gebeurd. Dat verhaal heb ik gelezen en daar hoef ik niets aan toe te voegen. Over de mentale aspecten heb ik het gehad. Ik heb veel gewerkt aan een proactieve houding in en buiten het veld, een gezamenlijke doelstelling en vooral aan het zelfvertrouwen.

Al snel werd ik verrast door de snelheid waarmee deze groep nieuwe dingen oppikte. Die stijgende lijn, vooral op tactisch gebied, kon zelfs tijdens het EK worden doorgetrokken. Er zijn genoeg teams die je als coach op een training de indruk geven dat ze snappen waar jij met hen naar toe wilt. Maar dat zie je dan niet in de wed-

strijd terug, omdat ze te veel gefocust zijn op wat de tegenstander doet, de omstandigheden of de druk. Hoe fraai het ook tijdens een training heeft uitgezien, in de wedstrijd komt het op eens allemaal chaotisch over. Dat gold absoluut niet voor dit Russisch team. Wat voorbeelden? Tegen Zweden was het belangrijk om Ibrahimovic ver van ons doel te houden. Om duidelijk te maken dat de verdedigers dus niet achteruit moesten lopen, ging ik tijdens de partijvorm op de training kort achter de verdediging staan. Vervolgens dwong ik hen door mijn manier van coachen niet meer naar achteren te lopen.

Een ander belangrijk aandachtspunt was het doordekken van de centrale verdedigers. In het internationale topvoetbal ontmoeten de vleugelverdedigers elkaar regelmatig. Op het moment dat een back echter niet kan doordekken, bijvoorbeeld omdat een spits van de tegenpartij naar zijn zijkant is overgekomen, kan het gebeuren dat een verdedigende middenvelder uitstapt. Dan kan het nodig zijn dat een centrale verdediger doordekt op één van de aanvallende middenvelders van de tegenpartij. Dat gebeurt niet structureel, maar in specifieke situaties zoals een omschakel-

moment. Door mijn spelers vaak in een, voor hen nieuwe situatie te brengen, probeerde ik mijn spelers daar meer inzicht in te geven. Ook hiervoor ging ik weer direct achter de laatste linie staan om zo goed contact te hebben met de spelers die ik in deze specifieke situatie wilde coachen. Tijdens de training zag die uitvoering er al heel aardig uit, maar vervolgens verrasten de spelers mij in de wedstrijd aangenaam door zulke details ook onder maximale weerstand heel goed uit te voeren. Vanaf dat moment heb ik er steeds opnieuw op gehamerd dat we voor geen enkele tegenstander meer bang hoefden te zijn. Je zag bijna per dag het zelfvertrouwen toenemen.

Dan kun je weer nieuwe situaties creëren om volgende stappen te maken. Zo stond tijdens het EK op de dag voor een wedstrijd 's ochtends om 11.00 uur een bespreking op het programma met geselecteerde video-beelden over de komende tegenstander. Dat gebeurde in een ruimte naast de ontbijtzaal. Als technische staf bekeken we die beelden driekwartier of een half uur voor die bijeenkomst nog een keer. Even een paar wezenlijke situaties terugspoelen of in slowmotion bekijken. We hebben toen bewust de

Guus Hiddink onthult zijn werkwijze

In de 'rode' zone moet je de tegenstand

deur tussen de ontbijtzaal en die ruimte opengezet. Wat we hiermee beoogden, gebeurde spontaan: vanaf dat moment liepen steeds meer spelers naar binnen om al voor de bespreking samen met ons met die beelden aan de slag te gaan. Zo bevorderden we op een natuurlijke wijze dat spelers zelf naar oplossingen zochten en minder afhankelijk van ons als technische staf werden. Voor het duel tegen Nederland kwamen we om vijf voor elf eigenlijk met z'n allen tot de conclusie dat we wel wisten waar onze mogelijkheden lagen en dat die geplande bijeenkomst eigenlijk niet meer nodig was. Geloof me, dat doet op zo'n moment iets met de groep!"

Andere speelwijze

Guus Hiddink: "In het voorjaar was ik er ook uit dat ik de speelwijze van Rusland wilde veranderen, maar ik wilde dat pas doen als we de EK-groep langere tijd bij elkaar hadden. Het leek me niet verstandig om zo'n drastische verandering door te voeren op het moment dat je slechts drie dagen bij elkaar bent voor een oefeninterland. Pas aan het begin van de voorbereidingsperiode in mei heb ik verteld dat we met vier en niet met

vijf verdedigers gingen spelen. Veel van de tactische ochtendtrainingen hebben vervolgens in het kader gestaan van die aanpassing. We hebben vaak 11:11 gespeeld en ook 8:8 in de formaties 1:4:2:1 tegen 1:4:2:1 op driekwart veld.

Tot dan speelde het Russische team centraal achterin met drie verdedigers dicht bij elkaar, dus met een libero, twee mandekkers en twee vleugelverdedigers. In feite 1:5:3:2. Drie man in het centrum zorgt bij die verdedigers voor een veilig gevoel. In de wedstrijd pakte dat meestal anders uit. Ze wezen snel naar elkaar als er kort gedekt moest worden en zeker als er doorgedekt moest worden. Steeds was het: 'Ja maar, ik dacht dat hij...'. Drie spelers centraal achterin is tactisch niet de juiste speelwijze als de tegenpartij meestal met één diepe spits speelt met daarachter een zwervende tweede, 'halve' spits. Voor die diepe spits van de tegenpartij heb je aan twee centrale verdedigers voldoende. Ver van het doel af neem je de dekking op die spits, door goed te coachen, van elkaar over als dat nodig is. In de buurt van en in het zestienmetergebied spreek ik altijd van de zogenaamde 'rode zone'. Daarin mag je nooit erop vertrouwen dat een te-

genstander door een medespeler wordt overgenomen. Jij bent er in die zone hoe dan ook verantwoordelijk voor dat die speler zo scherp mogelijk wordt gedekt. Dat is dan je basistaak. Als je voor twee centrale verdedigers kiest, heb je vanzelf een speler over die in principe in de dekking op die halve spits of de diepste middenvelder bij de tegenpartij kan spelen. Het komt regelmatig voor dat jouw speler op die positie moet assisteren aan de zijkanalen. Dan kan de centrale verdediger die geen directe tegenstander heeft, meteen doordekken op die halve spits en staat het weer goed. Bij balbezit ontstaat door die keuze meer beweging op het middenveld en kunnen we makkelijker een man-meer-situatie creëren dan bij 1:5:3:2. Die tactische uitgangspunten heb ik tijdens de 8:8-vormen steeds ge-coacht: wanneer neem je een tegenstander over, wat is het moment om door te dekken, hoe zorg je voor voldoende rugdekking?"

Start EK

De randvoorwaarden voor topvoetbal zijn gerealiseerd. De gewenste speelwijze komt er tijdens trainingen en oefeninterlands aardig uit. Mentaal is er behoorlijke progressie gemaakt en

Het team

In het doel staat de 22-jarige talentvolle Igor Akinfeev (1)-CSKA Moskou: explosief, snelle reactie, verre uittrap, goede uitworp bij omschakeling, minder sterk bij vrije trappen vanaf de zijkant en hoekschoppen.

In de viermans achterhoede spelen de rechtersvleugelverdediger Alexander Anyukov (22)-Zenith Sint Petersburg: een bikkelaar, die sterk opkomt en een goede voorzet heeft en op links de snelle, offensieve en zeer bescheiden Yuri Zhirkov (18)-CSKA Moskou. In het centrum Sergei Ignashevich (4) -CSKA Moskou: een echte verdediger, niet zo explosief, raakt soms in paniek naast

de fysiek sterke centrale verdediger Denis Kolodin (8)-Dynamo Moskou: hij heeft een enorm hard schot.

In de controle op het middenveld staat aanvoerder Sergei Semak (11)-Rubin Kazan. Hij speelt controlerend en verzorgt de aansluiting van de linies.

Rechtsmidden speelt de schakelende middenvelder Konstantin Zyryanov (17)-Zenit Sint Petersburg: een complete middenvelder. Op links de technisch begaafde linksbenige Diniyar Bilyaletdinov (15)-Lokomotiv Moskou. In de as speelt verbindingsspeler Igor Semshov (20)-Dinamo Moskou: een bescheiden positioneel sterke speler.

In de spits staat de lange, tweebeenige, uitstekende spelende Roman Pavlyuchenko (19)-Spartak Moskou: een goed schot en kopsterk. In de zone tussen het middenveld en de spits beweegt zich de technisch balvaardige Andrei Arshavin (10) -Zenit Sint Petersburg: een vast aanspeelpunt. Opvallend is zijn versnelling in de loop. Een vedette.

Wisselers die vaak speelden: middenvelder Dmitri Torbinski (Lokomotiv) en aanvaller Ivan Saenko (FC Nurnberg).

der zo scherp mogelijk dekken

is het zelfvertrouwen zichtbaar gegroeid. Fysiek is de groep klaar om de tegenpartij te pijnigen met voor Russische begrippen onorthodoxe tempowisselingen. En dan verliest u het eerste duel met 4 -1 van Spanje...

Guus Hiddink: "In de aanloop naar het EK heb ik mijn spelers vaker voorgehouden dat de poulewedstrijden een verhaal apart zijn. In die wedstrijden zijn er maar weinig teams die geen punten inleveren, zeker niet bij een EK waarop de meeste teams aan elkaar gewaagd zijn. Dus weet je vooraf dat elke wedstrijd nieuwe kansen zal bieden. 'Vergelijk het met drie etappes,' zo heb ik tegen mijn spelers gezegd, 'en aan de eindstreep van de derde etappe kunnen we als team de grote winnaar zijn.' Als je de eerste wedstrijd met geweldig voetbal wint en je verliest knullig de volgende twee poulewedstrijden, ben je uitgeschakeld. En win je de eerste wedstrijd, speel je de tweede verdienstelijk gelijk, kun je na de derde wedstrijd toch met lege handen staan. We hamerden er dus in de voorbereiding op dat we in de eerste fase van het toernooi elk duel los van de andere poulewedstrijden en -resultaten moesten benaderen. Mede daardoor

heerste er na die behoorlijke nederlaag tegen Spanje binnen de groep niet het gevoel dat we al half waren uitgeschakeld. Ook al omdat we niet waren weggespeeld.

De nederlaag was vooral te wijten aan naïviteit. De Russische ploeg was in dat openingsduel tegen Spanje volgens de wetten van het internationale voetbal niet streetwise genoeg. Voetbal is vooral een spel van fouten. Als je dat weet, is het van belang dat je goed georganiseerd staat op het moment dat er iets fout gaat. Het breekpunt in de wedstrijd, de tweede Spaanse treffer in de 44-ste minuut, toonde aan dat het team die norm aan het begin van het EK nog onvoldoende beheerste. Wat gebeurde er? We kregen een hoekschop op links. De afspraak was dat Zhirkov die zou nemen. Opeens besloot Zyryanov dat het misschien beter was dat hij die corner nam. Semshov bedacht op hetzelfde moment dat een korte corner misschien ook een aardig idee was en liep eveneens weg uit de afgesproken organisatie. Zhirkov, die dus de corner had moeten nemen, ging prompt op een verkeerde plek staan. De organisatie klopte niet meer en dus was de weg vrij voor de ideale Spaanse counter. En dat allemaal één minuut voor

het rustsignaal. Vervolgens maakte een speler uit onze restverdediging, Kolodin, een cruciale fout door bij die Spaanse counter het spel niet op te houden, maar te vroeg voor het 1:1-duel te gaan. Als je dan, zoals Kolodin overkwam, te laat komt, moet je op zo'n belangrijk moment een overtreding maken, ook al kost je dat een gele kaart. Hij koos daar niet voor, werd uitgespeeld en Spanje kon een paar tellen later door het doelpunt van Villa nog voor de rust het duel beslissen. Als coach word je natuurlijk helemaal gek van zo'n opeenstapeling van kinderlijke fouten.

We zijn na dat duel achter gesloten deuren eens flink gaan praten met elkaar, want ik had geen zin in een toernooi 'om van te leren'. Ik heb het scherp gespeeld in die bespreking. Dat heeft gewerkt. Die naïeve fouten hebben we naderhand geanalyseerd en besproken. Op de trainingen zijn we vervolgens weer teruggegaan naar de basis. Soms is dat nodig. Op zo'n moment moet je wel weer rekening houden met wat je weet van de Russische cultuur. Wie als buitenstaander naar Russen kijkt, denkt al snel van hun gezichten af te kunnen lezen dat ze weinig emoties hebben. Dat beeld klopt niet met de werkelijk-

Guus Hiddink onthult zijn werkwijze

Respect voor Nederland maar zeker n

heid. Euforie en melancholie zitten bij de Russen heel dicht bij elkaar. Het is alles of niets. Dus wist ik dat de 4-1 nederlaag als catastrofaal in de Russische media beschreven zou worden. Zo geschiedde. Daarom heb ik in de dagen na die nederlaag de vele goede fases, acties en keuzes óók beklemtoond. Vooral met videobeelden, want die vormen 'hard bewijs'. Daarmee voorkwamen we dat bij de spelers het idee ontstond dat ze in hun eerste EK-wedstrijd alleen maar domme dingen hadden gedaan, zoals de Russische pers hen voorhield."

Zweden

U krijgt het team inderdaad weer tijdig op de rails en wint in Salzburg met 1-0 van Griekenland. Het laatste groepsduel tegen de Zweden is dan bepalend voor het overleven van de eerste ronde...

Guus Hiddink: "De Zweden heb ik graag als tegenstander. Dat team is namelijk tactisch heel goed te lezen. Het gaat steeds van dezelfde spelopvatting uit. Je weet van de Zweden hoe ze gisteren, vandaag en morgen hun 1:4:4:2 zullen uitvoeren. Als coach van de tegenpartij word je daarom bijna nooit verrast en kun je vooraf je tactische maatregelen goed

plannen. Zo weet je dat de Zweedse centrale verdedigers het liefst hebben dat de diepe spits en eventueel een tweede spits tegen hen aan gaan hangen. Spanjaarden hebben daar een mooie uitdrukking voor: 'vlees tegen vlees'. Je moet vooral doen wat de tegenstander niet leuk vindt. Dat centrale duo komt zonder directe tegenstander(s) in de problemen. Voor hun gevoel spelen ze dan in het luchtledige en daar hebben ze een bloedhekel aan. Dus kreeg onze diepe spits Pavlyuchenko de opdracht om in de ruimte op rechts positie te kiezen tussen de centrale verdediger Hansson en linksback Nilsson. Hij moest aan de linkerkant zoveel mogelijk wegblijven, zodat daar de ruimte lag voor de opbouw door creatieve spelers als Zhirkov en Bilyaletdinov. Als onze diepe spits namelijk vaak naar die kant zou bewegen, zou hij ongetwijfeld een Zweedse verdediger meekrijgen. Dat zou de opbouw over links, ons sterke wapen, onnodig bemoeilijkt hebben.

Van de Zweden wisten we ook dat er ruimte zou liggen tussen de twee centrale, verdedigende middenvelders en de laatste linie. Dat is het gebied waarin Arshavin, die na de schorsing voor de eerste twee duels tegen de

Zweden weer mee mocht doen, vaak en graag aanspeelbaar is. Dus hebben we in de voorbereiding op Zweden getraind op de steekballen vanuit ons middenveld op Arshavin in de ruimte, die ons de Zweden zeker zouden bieden. Eerder heb ik al verteld hoe we ook hebben getraind op het voorkomen dat Ibrahimovic te dicht bij ons doel zou spelen. Tegen Zweden was ik voor de eerste keer echt tevreden over de uitvoering van de gemaakte afspraken in de wedstrijd. Verrassend goed vond ik toen ons anticipeervermogen.

Arshavin is een grote vedette. Geen moment heb ik getwijfeld of ik hem na die twee wedstrijden schorsing wel zou meenemen. Zo'n speler heeft een belangrijke rol buiten het veld. Ik schatte ook in dat hij in de beslissende derde wedstrijd in de poule en in het mogelijke verdere verloop van het toernooi van grote waarde kon zijn. Zijn afwezigheid in de eerste twee duels heb ik toch op een positieve manier benut. Ik heb aan de groep de vraag gesteld: 'Kunnen jullie wel zonder Arshavin?' Dan krijg je de reactie van het team. 'We moeten toch ook zonder hem kunnen presteren.' Dat is het spel dat je speelt."

niet kansloos

Nederland

Het is u dan weer gelukt om met een relatieve outsider de poulewedstrijden te overleven. In de kwartfinale staat meteen de clash met Nederland op het programma. Wat was uw tactisch strijdplan, dat in de wedstrijd zo perfect door uw spelers werd uitgevoerd?

Guus Hiddink: "Nationaal en internationaal was er door de manier van spelen en de grote zeges op de twee WK-finalisten Italië en Frankrijk een enorme euforie rondom Oranje ontstaan, ook in de Russische media. Onze eerste taak was om die bij onze spelers tot de juiste proporties terug te brengen. Aan de hand van videofragmenten hebben we laten zien dat Italië en Frankrijk tegen Oranje heel wat grote kansen kregen. 'Respect voor Nederland is op z'n plaats, maar we zijn zeker niet kansloos'. Dat besef groeide al vrij snel binnen de groep. Heel noodzakelijk, want tegen Nederland heb je alleen kans als je zelf durft te voetballen en niet angstig aan de wedstrijd begint.

Daarna ga je aan de hand van de drie, steeds terugkerende vragen je tactiek bepalen. Welke sterke punten van Nederland moeten we neutraliseren? Waar en hoe kunnen we de spelbepa-

lende Oranje-spelers pijn doen of in elk geval dingen laten doen die ze niet leuk vinden? Waar liggen onze eigen kansen bij balbezit?

Het antwoord op de eerste vraag konden we vrij snel geven. Nederland bouwt graag van achteruit op. Dat moesten wij dus proberen te voorkomen. In de voorbereiding op het duel hebben we met het aanvalsduo Ashavin en Pavlyuchenko besproken hoe ze door bepaalde (schijn)loopacties met hun tweeën de vier verdedigers zo konden afschermen dat Van der Sar het niet zou aandurven om bij een doeltrap een van hen aan te spelen. Zo werd Van der Sar gedwongen om bij een doeltrap te kiezen voor de lange trap. Wij hadden achterin met Ignashevich en Kolodin twee centrale verdedigers staan die bij zo'n verre uittrap graag de kopduels aangaan. Bovendien waren we sterk in het overnemen van de tweede bal.

Daarnaast wilde ik graag aan onze rechterkant het gevaar van de opkomende Van Bronckhorst neutraliseren. Tegen Zweden speelde Zyryanov nog aan die kant. Dat is een creatieve middenvelder. Zo'n type houdt het in een wedstrijd niet lang genoeg vol om steeds in een dienstbare, verdedigende rol te blijven spelen als de tegen-

partij balbezit heeft. Daarom heb ik tegen Nederland rechts aan de buitenkant van ons middenveld gekozen voor Saenko, die dat wel kan opbrengen. Zyryanov verhuisde naar links ten koste van Bilyaletdinov, hoewel deze middenvelder van Locomotiv Moskou tot dan een goed toernooi had gespeeld. Maar Zyryanov is meer een rechtsbenige speler. Hij heeft op links van nature meer de neiging om z'n creatieve acties naar binnen te maken. Ik schatte in dat daardoor aan onze linkerkant automatisch meer ruimte zou ontstaan voor de aanvallende acties van Zhirkov, een essentieel onderdeel in onze speelwijze. We wisten dat zijn directe tegenstander Kuijt, hoe groot zijn werkklust ook zou zijn, niet altijd in staat zou zijn om Zhirkov af te stoppen. In die situaties zou Nighel de Jong moeten uitstappen en zou Ashavin vanzelf vrij komen te staan, omdat de centrale verdedigers Ooijer en Mathijssen tijdens dit EK niet doordekten. Dat hadden de beelden nog eens bevestigd.

Van der Vaart, Sneijder en Van Nistelrooij waren de spelers die we graag dingen lieten doen, die ze minder leuk vonden. Vooral de toevoer naar hen moest worden afgeschermd. Dat

Guus Hiddink onthult zijn werkwijze

Strategisch focussen op de zwakke punten

gebeurde dus door die keuze voor de lange bal die we Van der Sar oplegden, maar ook door het gevaar van Van Bronckhorst te neutraliseren en daarmee de toevoer naar vooral Sneijder. Het duo Van der Vaart en Van Nistelrooij speelde fantastisch tegen Italië en Frankrijk. We wilden liever niet dat zij door het centrum over de grond zouden worden aangespeeld. Dat voorkwamen we op twee manieren: door het afschermen van de ballijn en door de opbouw van achteruit bewust via hun rechterkant te laten verlopen, die daar wat minder gevoel voor heeft. Als Van der Vaart, Sneijder of Van Nistelrooij wel in balbezit kwamen, moesten mijn spelers meteen stevig het duel aangaan. Daarnaast wilden we ze ook in een verdedigende rol dwingen. Dat heeft dat soort technische, creatieve spelers nooit graag. Als daardoor balverlies ontstaat, zie je aan hun lichaamshouding hoe erg ze daarvan balen. Dan heb je ze als tegenstander waar je ze graag hebben wil.

Dat plan zag er vóór de wedstrijd heel aardig uit, maar het was natuurlijk afwachten of mijn spelers dat ook konden omzetten in daden tijdens de hectiek van de wedstrijd. Bij voetbal-

len is weten wat je moet doen vaak geen garantie voor een goede uitvoering. Tegen de verwachting in begon Nederland niet zo agressief aan de wedstrijd. Dat was in ons voordeel. Ik kreeg snel in de gaten dat het Russisch elftal in dit duel wél streetwise-gedrag vertoonde en dus onder deze moeilijke omstandigheden waarmaakte wat we ons hadden voorgenomen. In de dug-out vond ik het verbaazingwekkend te zien hoe mijn spelers zich strategisch konden focussen op het bespelen van de zwakke punten van het Nederlands elftal. Al in de rust heb ik de spelers daarvoor een groot compliment gegeven.

In de tweede helft verzuimden we uit de vele kansen te scoren en de wedstrijd vroegtijdig te beslissen. Vier minuten voor tijd gebeurde wat je kon verwachten: tegen de verhouding in scoorde Nederland de gelijkmaker. Onze keeper Igor Akinfeev maakte een dure inschattingsfout bij die vrije trap van Sneijder. Hij is pas 22 jaar en toch al een volwassen keeper. Igor heeft prachtige 'zachte' handen om die bal te pakken, een groot reactievermogen en maakt uitstekende kruisstappen als hij achteruit moet lopen. Zijn zwakke punt tijdens het EK: de juiste positie inschatten bij

vrije trappen. Hij had dan de neiging om veel te defensief te keepen. Het leek wel alsof hij in zulke situaties aan de doellijn was vastgeplakt. Het 'vrije' gebied tussen de rand van het zestienmetergebied, waar de spelers staan opgesteld bij een vrije trap vanaf de zijkant, en het doel zou hij met veel meer bluf moeten bespelen. Pak maar een paar meters en laat door je houding en een stevige brul horen wie er aankomt als die bal onderweg is. Wordt die bal vanaf de zijkant perfect richting kruising getrapt, dan kan Akinfeev profiteren van zijn looptechniek om toch nog bij die bal te komen.

Door tegen Nederland in zo'n beslissende situatie als keeper de verkeerde keuze te maken, kwam er alsnog een verlenging. Bijna hadden we zelfs die, ondanks ons overwicht, ook niet gehaald. Ik zag de bui al hangen toen vlak voor tijd het erop leek dat Sneijder op een nog gunstigere positie een nieuwe vrije trap kon nemen. Ik was op de bank heel blij dat Van Persie toen wat minder aan het teambelang dacht en zelf schoot.

Voordat zo'n verlenging begint, heb ik als coach een paar minuten om iedereen weer op scherp te zetten. Meestal zie je dat de ploeg die vlak voor tijd

ten van Nederland

de gelijkmaker scoort, in het voordeel is. Ik heb toen tegen de spelers gezegd: 'Jongens, dit overkomt ons. Punt. Belangrijker is: wat gaan we nu doen? Gaan we achteruit lopen of hangen? Proberen we er penalty's uit te slepen? Of durven we, net als in de wedstrijd, weer te bepalen wat er op het veld gebeurt? Pakken we de draad van voor die vrije trap weer op? Is er bij iemand enige twijfel? Dan hoeft dat nu niet meer. Ik geef je nú het antwoord: we gaan in die verlenging door waar we gebleven waren. Laat maar weer zien hoe goed jullie kunnen voetballen.' En verdomd, ze pakten het meteen weer op en het resultaat is bekend."

Keuzes

Voordat we naar de uitschakeling door Spanje gaan, eerst graag nog jouw mening over twee zaken die rondom Oranje hebben gespeeld: de keuzes die zijn gemaakt na het overlijden van het dochtertje van Bouhlarou en het met een B-team spelen tegen Roemenië.

Guus Hiddink: "Daar wil ik niet veel over kwijt. Ik weet zeker dat Marco van Basten beide beslissingen zeer goed heeft doordacht en heeft genomen op basis van de signalen die hij

ongetwijfeld uit de groep heeft gekregen. Ik ben niet bij Oranje geweest en mag dus ook geen oordeel geven. Ik kan hoogstens ingaan op de vraag: waren er nog andere oplossingen denkbaar? Roemenië stond op het programma na de schitterende duels tegen Italië en Frankrijk. Alles was hosanna rondom het Nederlands elftal en daardoor ongetwijfeld ook in de spelersgroep. Zelfs ik kreeg na Frankrijk - Nederland sms'jes uit alle werelddelen met felicitaties... Dan zou je de wedstrijd tegen Roemenië kunnen gebruiken om iedereen weer met beide benen op de grond te zetten. De kans was reëel dat de spelers die zo goed waren tegen de WK-finalisten, het tegen Roemenië wat zouden laten lopen. Nederland was immers toch al gekwalificeerd. Dat kun je dan heel goed gebruiken naar de volgende wedstrijd toe. Fouten zou ik in zo'n geval zelfs wat aandikken en uitvergroten, ook in de pers. Wat Khalid betreft, het is verschrikkelijk dat je zoiets overkomt. Was dat bij de Russische ploeg gebeurd, dan zou ik ook aan de betreffende speler hebben overgelaten of hij bij de groep bleef. Vervolgens zou ik naar één moment hebben gezocht waarop alle emoties getoond konden worden. Al

had ik daarvoor bij wijze van spreken ter plekke een bijzondere ruimte gecreëerd. Daarna zou ik verdere uittingen naar buiten toe voorkomen hebben. De grote wereld heeft daar verder niets mee te maken. Dus ik zou ook niet met rouwbanden hebben gespeeld. Nogmaals, dat zeg ik nu als volstrekte buitenstaander. Marco heeft ongetwijfeld hele goede redenen waarom hij anders heeft gehandeld. Hij weet namelijk wat hij doet."

Spanje

Na de indrukwekkende zege op Nederland was Rusland van outsider plotseling een favoriet voor de Europese titel. De koude douche kwam snel: Spanje overtroefde Rusland in de halve finale op alle fronten. Wat was de oorzaak?

Guus Hiddink: "Na afloop heb ik heel wat oorzaken gelezen die buiten het veld zouden liggen. Het antwoord lag óp het veld: Spanje was te sterk, te goed voor dit Rusland. We begonnen nog aardig, maar de ommekeer kwam nadat in de 34-ste minuut Villa geblesseerd het veld moest verlaten en werd vervangen door Fàbregas. De speelwijze van Spanje veranderde voor onze verdedigers compleet. Het duo Villa en Torres speelde tegen onze

Guus Hiddink onthult zijn werkwijze

De infrastructuur van het Russische voet

spitsen aan, vaak met de rug naar ons doel. Daar heb je het weer: dat vinden onze verdedigers heel prettig, want dan kunnen ze het rechtstreekse duel aangaan. Door het inbrengen van Fàbregas kregen diezelfde verdedigers opeens te maken met, steeds vanuit het middenveld opduikende Spaanse spelers die met het gezicht naar onze verdedigers toe hun actie konden maken. Daar werden ze knap zenuwachtig van. Het is een groot verschil of je als verdediger in de rug van je directe tegenstander zit of dat die met de bal aan de voeten op je afkomt. Daarnaast bleken de Spaanse spelers meesters in voortreffelijk positieospel op basis van one-touch voetbal. Niets is moeilijker te bestrijden. Bij balbezit van de tegenstander heeft elke speler natuurlijk een verdedigende taak. Toch houdt het een keer voor met name de creatieve spelers op als ze voortdurend door dat one-touch voetbal zoek getikt worden. Ze waren fysiek wel in staat om hun taken uit te blijven voeren, maar tussen de oren lukte dat gewoon niet meer. Als er iemand zijn taak niet uitvoert, dan krijg je een kettingreactie. Dat zag je bijvoorbeeld in de tweede helft bij Arshavin, maar zeker niet alleen bij hem. Bepalend is ook de rol van Sen-

na geweest. Hij 'vermoordde' niet alleen in het rechtstreekse duel Arshavin, maar als Spanje in balbezit kwam, was hij ook nog eens de grote aanjager bij wie alles begon. Xavi Hernández is uitgeroepen tot de beste speler van het EK, voor mij was dat Senna. Hij is zo bepalend geweest voor het behalen van de titel.

Een oorzaak is zeker ook geweest de onervarenheid van deze Russische ploeg. De beelden van de 0-3 heb ik vaker teruggekeken. Als voetballiefhebber geniet ik van de wijze waarop Spanje na balverovering eerst via vier one-touch passes in de kleine ruimte de voorwaarden creëert voor een razendsnelle counter. Iniesta geeft daarna met de buitenkant voet een wereldpass over veertig meter op Fàbregas, die al even perfect Silva in staat stelt te scoren. Fantastisch, echt smullen. Maar dat wordt anders als ik diezelfde situatie vanuit een Russische bril bekijk. Dan zie ik dat we eerst veel energie steken in het veroveren van de bal op rechts. Zoals dat hoort, is de eerste opdracht: in balbezit blijven. Daaraan wordt keurig voldaan: de bal wordt uit de kluwen spelers rustig teruggespeeld op centrale verdediger Ignashevich. Welke keuze

maakt hij? Hij speelt de bal weer terug in die overvolle ruimte waar de bal net vandaan komt. Niet één keer, maar drie keer! Terwijl in de andere richting de centrale verdediger Beresovetski en verderop tegen de lijn Zhirkov helemaal vrij staan. Die naïviteit is op dit niveau een soort doodzonde en wordt bijna altijd afgestraft. Conclusie: Spanje was gewoon een maatje te groot voor ons."

Toekomst

Als deze special verschijnt, bent u alweer in Rusland aan de slag. Wat zijn de nieuwe uitdagingen en hoe ziet uw toekomst eruit?

Guus Hiddink: "Uiteraard hopen we de stijgende lijn van het Russisch team door te zetten in de kwalificatieronde voor het WK in 2010. Dat is geen eenvoudige klus, want we zitten in de poule met Duitsland. Maar een even belangrijke uitdaging vind ik te blijven werken aan de opbouw van het Russische voetbal, dat na de successen van Zenit St. Petersburg en het nationale team definitief is ontwaakt. Het moment is rijp om de infrastructuur van het Russische voetbal blijvend te veranderen. Ook hierbij geldt weer: stap voor stap. Niet als een soort indringer bij de clubs binnenko-

Voetbal blijvend veranderen

men, maar vragend: 'Wat zouden jullie graag willen?' Voor die klus wil ik een aantal Nederlandse trainers inschakelen. Jelle Goes is al aan de slag bij CSKA Moskou, Louis Coolen is de volgende. Ik probeer in de toekomst nog meer trainers in Rusland in te zetten. Aan zulke trainers stel ik de eis dat ze internationaal georiënteerd zijn en naast vakkennis over organisatie-talent beschikken. Ze moeten in Rusland niet alleen als trainer maar ook als een soort manager aan de slag. Hun opdracht: help clubs op weg bij het vinden van een rode draad in de opleiding, zowel methodisch als didactisch, want daar schort het nogal aan. Zelf ga ik langs clubs om hen mee te helpen de stadions te verbeteren. Dan ga ik graag samen met een gouverneur uit de regio van zo'n club voor de camera's staan, als hij maar op hetzelfde moment voor diezelfde camera's toezegt dat er iets met de infrastructuur of de jeugdopleiding gaat gebeuren.

Eén van de projecten waarmee we bezig zijn, is het realiseren van een adequate jeugdcompetitie. Talenten van 18 of 19 jaar kunnen nu alleen in het tweede elftal spelen. In Rusland gebruiken de meeste clubs dat team voor het stallen van hun overbodige

buitenlandse spelers. Daardoor geraken de talenten tussen wal en schip. Een triest voorbeeld: een aantal jaren geleden werd het Russisch team Onder 17 Europees kampioen. Van dat elftal is geen enkele speler doorgebroken. Jaarlijks verdwijnen er tientallen jonge spelers uit het voetbal, een enorme verspilling van talent. Een complete lichte van spelers tussen de 18 en 22 jaar heeft de afgelopen jaren geen kans gekregen in het Russische voetbal.

Wat zeker meespeelt, is dat ook de trainers van de tweede elftallen worden afgerekend op het resultaat. Daardoor laten ze niet zo gemakkelijk jongere spelers in het tweede elftal spelen. Voeg daarbij de matige trainingsmethodiek bij de meeste jeugdteams en het is duidelijk waarom veel talenten het niet halen. Statistisch gezien moet het Russisch voetbal jaarlijks zeker 10 supertalenten voortbrengen, maar ik heb ze nog niet gezien. Op mijn advies heeft de Russische voetbalbond een nieuwe regel ingesteld om de Premier-Liga weer een Russisch gezicht te geven. Elk seizoen mogen de clubs een buitenlander minder opstellen. In 2010 zullen dat er nog maximaal vier zijn. Rusland kan als niet-EU-land hierin zijn

eigen gang gaan. Dat is gunstig.

De periode na Rusland? Dan zal ik me zeker meer gaan bezighouden met de Guus Hiddink Foundation. Met het geld uit dit fonds heb ik na het EK in Pohang in Korea een tweede 'veld van dromen' geopend. Op dit kunstgrasveldje kunnen onder andere blinden zelf gaan voetballen. Hopelijk helpt dit kunstgrasveld alle gehandicapten om via het voetbal meer hoop en moed te krijgen. Ook lijkt het me leuk om mijn ervaring met andere coaches te delen. 'Coach de coach'. Nu ben ik al vaker een klankbord voor trainers."

Hiddinks mobieltje gaat. De boodschap: eerst golfen op het schitterende golfcomplex 't Zelle' en dan snel nog een aantal zaken regelen voor zijn vertrek naar Moskou. Dat is zijn 'is-situatie'.

De nieuwe balans
van Guus Hiddink

'Intrinsieke van spelers

Op de dag dat Guus Hiddink voor De Voetbaltrainer veel tijd reserveert, trainen op De Herdgang een B-junior en twee A-junioren met de PSV-selectie mee. Het is typerend voor de aanpak van de succesvolle PSV-coach, die in Eindhoven tevens Technisch Directeur is.

Even later stelt Hiddink dat hij zijn eigen energie uit de motivatie van zijn spelers haalt. Hij blijkt ook optimistisch over de ontwikkeling van het voetbal in ons land. Volgens de topcoach is de belangrijkste oorzaak dat we in Nederland steeds beter de vereiste balans in tactische keuzes vinden. Dat geldt zowel voor coaches als spelers. Guus Hiddink: "Om door te groeien van subtop naar top gaat het vooral om de bewustwording van de taakuitvoering. Dan bedoel ik vooral die zaken die een speler niet moet doen."

Tekst/
Paul Geerars
Henny Kormelink

motivatie geeft mij energie'

Op het hypermoderne trainingscomplex van PSV wordt weinig aan het toeval overgelaten. De voorwaarden zijn gecreëerd om van de spelers en staf een topprestatie te mogen eisen. Paradoxaal genoeg speelt de factor toeval toch een grote rol in de periode dat De Voetbaltrainer met Guus Hiddink spreekt. In de week voorafgaand aan de topper tegen AZ kan de trainer namelijk beschikken over slechts één basisspeler (Vennegoor of Hesselink). De anderen zijn met hun nationale team op pad. Een luxeprobleem dat dan even niet goed uitkomt. Toch staat Hiddink en zijn technische staf op het veld met 16 spelers en één keeper. In de partijvorm wordt 8:8+K gespeeld. Vanaf de zijlijn valt op dat de stagelopende junioren meedoen met het spelletje alsof het de gewoonste zaak van de wereld is.

Guus Hiddink: "Als je elftal veel nationaliteiten herbergt, dan ben je in zo'n 'interlandweek' veel spelers kwijt. Dat verstoort natuurlijk de voorbereiding op de volgende wedstrijd. Je kunt het ook positief benaderen: deze situatie betekent dat PSV veel goede spelers in zijn selectie heeft. Bovendien komt die afwezigheid van je beste spelers niet als een verrassing. Dus kun je daarmee rekening houden bij je seizoensplanning. Zo is het van groot belang dat je in de twee voorbereidingsperioden aan voldoende teamtactische trainingen toekomt. Dan weet ook elke international als hij weer in Eindhoven arriveert, wat er van hem wordt gevraagd. Ik vond het daarom ook geen probleem dat in de winterstop op het laatste moment een internationaal toernooi werd afgelast. Daardoor kon ik in de Verenigde Arabische Emiraten onder ideale omstandigheden bij de club

van Sef Vergoossen en Rob Baan elke dag teamtactisch trainen. Als het toernooi wel was doorgegaan, had ik de groep steeds in tweeën moeten delen: wie spelen er wel en wie spelen er niet? Nu kon ik tijdens de trainingen ook veel aandacht besteden aan de spelers die normaliter niet bij de eerste elf horen. Dat is pure winst geweest, omdat ik weet dat ik daaraan tijdens het seizoen nauwelijks toekom."

Accommodatie

Voor het gesprek verder gaat, krijgen we van Hiddink eerst een rondleiding door het nieuwe trainingscomplex van PSV. In alles voel je dat hij heel trots is op wat hij in de verschillende ruimtes kan laten zien: diverse kantoren voor de technische en medische staf, een kracht- en fitnesshonk, een

Ook PSV ontkomt in deze tijd niet aan bezuinigingen, maar waar dat nodig is, worden middelen vrijgemaakt om de organisatie binnen de club nog professioneler te maken. We hebben voorwaarden gecreëerd waardoor onze mensen meer verantwoordelijkheid krijgen. Vervolgens worden mensen daarop ook afgerekend. Dat prestatieklimaat willen we creëren. Als we dan concreet kijken naar wat het moet opleveren, dan heb ik het over de toegevoegde waarde van 'eigen spelers' bij de eerste selectie. Binnen afzienbare tijd moeten in ieder geval de spelers 16 tot en met 23 in onze selectie uitsluitend uit zelf opgeleide spelers bestaan. En bij de eerste veertien moeten dat er ook nog eens één of twee zijn. Dan kun je serieus stellen dat je jeugdopleiding voldoende rendement oplevert."

'Het gaat om de taakuitvoering: vooral om die zaken die je niet moet doen'

ruime kleedkamer met bad, een indoor kunstgrasveldje voor bijvoorbeeld voetvolley en een grote slaapkamer voor de gehele selectie om te kunnen rusten tussen de ochtend- en de middagtraining. Terloops geeft Hiddink aan dat ook het jeugdcomplex een grote opknappbeurt zal ondergaan. Misschien niet net zo luxueus, maar het wordt wel een enorme verbetering, met bijvoorbeeld twee kunstgrasvelden en een ministadionnetje.

Prettige werkomgeving

Guus Hiddink: "Met een dergelijke accommodatie kun je intern ook hoge eisen stellen. Aan spelers, technische staf, aan iedereen die bij PSV werkt.

Technisch directeur

Hoe zijn uw eerste ervaringen in de toegevoegde functie als Technisch Directeur geweest?

Guus Hiddink: "De nieuwe functie is me prima bevallen. Ik moest direct aan de slag, omdat het vertrek van vijf kernspelers (Kezman, Robben, Hofland, Rommedahl en Waterreus) moest worden opgevangen. Daar had ik dus direct mee te maken, zelfs al voordat de nieuwe functie formeel door mij werd bekleed. In overleg met de technische staf en scouting begaf ik me op de spelersmarkt. In de functie van Technisch Directeur zou ik eigenlijk nóg meer tijd willen hebben om een speler te scouten. Alleen dan kun je het foutpercentage, dus de

kans op een miskoop, minimaliseren. Deze intensievere vorm van scouting verwacht ik in de toekomst waar te kunnen maken.

De consequentie bij een grote transfer kan dan zijn dat ik van het ene op het andere moment twee of drie weken in het buitenland zit en dus niet meer bij de groep ben. Langzamerhand hebben we de personele randvoorwaarden voor die situatie wel gecreëerd. Fred Rutten is een uitstekende trainer die ook al zelfstandig met de selectie heeft gewerkt. Ook de kwaliteit van de rest van de technische staf zorgt ervoor dat ik nu al met een gerust hart een poosje uit Eindhoven weg zou kunnen zijn. Spelers reageren niet anders als ik er niet ben.

Wat betreft de scouting fungeert Stan Valckx als een soort buffer tussen mij en de managers van spelers. Hij kent die wereld natuurlijk uit het verleden, omdat hij zelf ook aan de andere kant van de tafel heeft gezeten. Stan zorgt er op organisatorisch gebied voor dat de aan- en verkoop van spelers in goede banen wordt geleid."

Balans

Zijn we in Nederland voetbaltechnisch gezien op de goede weg?

Guus Hiddink: "Je moet niet een positiespel spelen óm het positiespel, bijvoorbeeld zonder richting. Het po-

sitiespel is immers een middel om zo snel mogelijk bij het andere doel te komen. Als we het in Nederland over positiespel hebben, denken we direct aan balbezit. Als we het verdedigende aspect niet voldoende benadrukken op de trainingen, dan wordt dat afgestraft. Internationaal schieten we dan te kort. In het partijtje coachte ik vleugelverdediger Lamey: zijn primaire taak is het verdedigen in zijn zone. Als hij alleen maar denkt aan het positiespel bij balbezit, dan gaat hij dus uit zijn positie lopen. Hij vergat soms de ruimte die hij achter liet. We lieten hem ook bewust linksachter spelen in plaats van rechtsachter. Hij moest bewust omgaan met de taken die de positie met zich meebrengt. Dat is een bewustwordingsproces. Om door te groeien van subtop naar top gaat het

'Na balverovering moet de eerste pass kort zijn'

vooral om die taakuitvoering en dan vooral om die zaken die je niet moet doen. Wat moet een speler vooral niet doen? Bijvoorbeeld de overdreven acties bij het positiespel. Neem Alex. Dit is een speler die juist aan de andere kant van de balans zit: hij speelt sober, schakelt zijn man uit en als hij in balbezit is, speelt hij de korte pass. Dat heeft hij zo geleerd, zo is zijn stijl.

Hij heeft altijd gespeeld in een halve maan achterin met een man daarvóór. Bij balbezit leverde hij de bal in bij die speler. Dit gebeurde ook nog eens niet zo ver van het eigen doel af als dat bij PSV het geval is. Het spelen met een grotere ruimte achter zich gaat hij bij ons steeds beter beheersen. Alex is snel genoeg om die ruimte te belopen. Negen van de tien wedstrijden kunnen wij namelijk zo dominant zijn dat we verder van ons eigen doel af spelen. We zijn dit seizoen bezig met de opbouwende vaardigheden van Alex. De tegenstander kan hem niet meer vrijlaten bij onze opbouw. Hij dribbelt soms in of geeft de lange pass. Zijn opbouwende kwaliteiten komen nu beter in balans met het verdedigende aspect, wat bij hem al erg goed was.

Op de training simuleer ik wel eens het verdedigen met drie verdedigers tegen twee aanvallers. Bijvoorbeeld met Alex als linkerverdediger van de drie. In die zone laat ik hem voelen wat hij moet doen bij balbezit van ons middenveld: hij moet aan de ene kant kunnen ondersteunen voor een eventuele pass schuin terug. Aan de andere kant moet hij ook weten dat je internationaal geslacht wordt als je op zo'n moment heel gekke dingen gaat doen, dus te veel naar voren speelt. Daar moet een topspeler zich van bewust zijn.

Een ander voorbeeld van bewustwording: we hadden ons geplaatst voor de volgende ronde in de Champions League en vervolgens verliezen we met 4-1 bij Panathinaikos. Die uitslag was te groot. Ook na plaatsing moet je het niveau vast kunnen houden. Dan kun je alsnog verliezen, maar niet met 4-1. Dat moment heb ik ook aangegrepen om spelers duidelijk te maken dat ik hen toen wilde zien opstaan. In teamtactisch en mentaal opzicht. Dat gaat voor mij verder dan alleen de basiself. Als je op hoog niveau wilt blijven presteren, moeten de spelers 12 tot en met 15 dat naadloos kunnen opvullen."

Jan Vennegoor of Hesselink als enige speler van de basiself aanwezig op de training

Hollandse Voetbalschool

Bestaat de Hollandse Voetbalschool nog wel?

Guus Hiddink: "Nederland heeft jaren internationaal veel aanzien gekregen door het mooie, frivole voetbal. Aan de andere kant was het niveau van de Nederlandse competitie niet te vergelijken met dat van de zwaardere competities zoals in Spanje of Engeland. Dat zag je bij internationale confrontaties terug. Maar ook de balans was er niet: het lukte ons wel om mooi en attractief te spelen, maar als er door middel van strijd even 'geblazen' werd door de tegenstander, werden we relatief gemakkelijk weggezet. Als we die balans meer in evenwicht krijgen, verwacht ik dat we internationaal nog competitiever zijn. Toen ik als trainer in Spanje zat, werd de Hol-

landse Voetbalschool bijna een karkas van zichzelf. Een Nederlandse hoogvlieger werd in de Europacup weggevaagd door een Spaanse middenmoter. De laatste jaren zijn we daarin verbeterd. De Nederlandse trainers spelen daarin natuurlijk een belangrijke rol. Wij kenmerkten ons eerst vooral door het mooie, maar niet altijd rendabele positiespel. Dat mooie positiespel moet ook blijven, maar het is ook van belang om de zaken verdedigend voor elkaar te hebben. En dan wordt het oppassen geblazen: dan wordt er namelijk al snel over verdedigend voetbal gesproken. Wij hebben met z'n allen het idee dat iedereen terugzakt op het moment dat je 'verdedigend voetballt'. Dat is niet altijd terecht. Waar het mij om gaat: hoe verdedig je en waar begin je met verdedigen? Het is dan wel weer typisch Nederlands om vooruit te verdedigen. Als je dat goed voor elkaar hebt, kom je weer meer in 'de balans'. Als je de zaken verdedigend goed voor elkaar hebt, creëer je een uitstekend fundament om naar voren te kunnen voetballen door verzorgd positiespel.

'De spelers in de lengteas moeten het spel kunnen lezen'

De Hollandse voetbalschool is ook altijd gekoppeld aan vleugelspitsen. Omdat het atletisch vermogen van de back de laatste jaren gegroeid is, is

Internationaal

Hoe staat PSV er nationaal en internationaal voor?

Guus Hiddink: "Typisch Engels of Spaans voetbal bestaat niet echt meer door de internationalisering van de selecties en de invloed van buitenlandse trainers. Als we kijken naar de positie van Nederland of PSV, internationaal gezien, dan is het knap dat

het voor buitenspelers niet meer voldoende om steeds de actie buitenom te kunnen maken. Dan ben je te voorstelbaar. Natuurlijk, als wij op de helft van de tegenpartij spelen, dan houden we het breed. Maar ik wil niet standaard en alleen maar een 'lijnspeeler' zien. Het is heel situatief. Wie is de tegenstander? Daar moet je op inspelen."

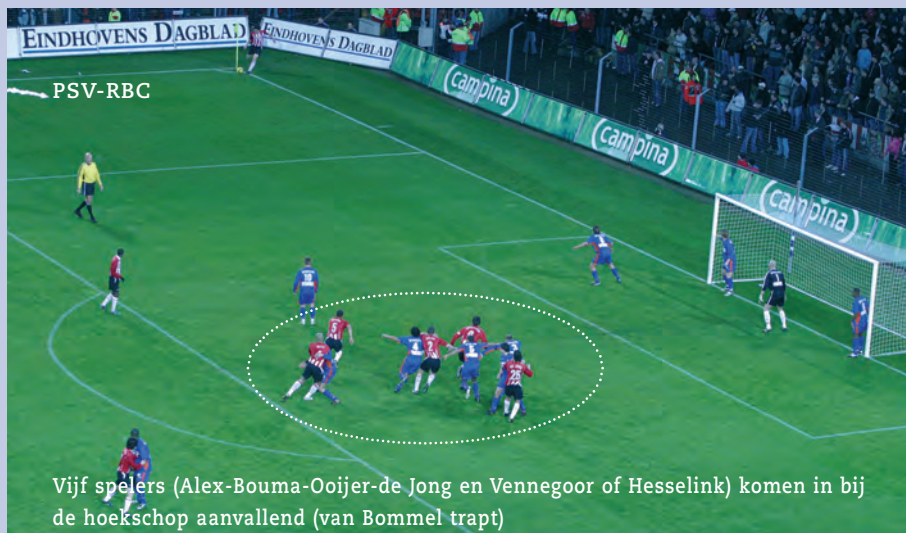
Spelers uitlenen

Hoe belangrijk is het tijdig uitlenen van spelers?

Guus Hiddink: "Johan Vonlanthen is anderhalf jaar geleden gekomen. Hij is fysiek en mentaal goed. Hij heeft 'drive', drang. Hij moet alleen nog veel wedstrijdervaring krijgen. Hij is bewust uitgeleend aan Brescia om, hopelijk, veel te spelen. Dat hij op de EK een doelpunt scoorde tegen Frankrijk, verandert niet opeens mijn beeld van zo'n speler. Dan heb je weer de opportunistische voetbalwereld, die zegt dat hij een goed EK gespeeld heeft. Ik wil niets afdoen aan zijn prestatie, maar daar moeten we wel mee oppassen. Colin is verkocht aan NAC. Jasar Takak (RKC) en Arvid Smit

René Eijkelkamp en Guus Hiddink geven individuele aanwijzingen

Vijf spelers (Alex-Bouma-Ooijer-de Jong en Vennegoor of Hesselink) komen in bij de hoekschoot aanvallend (van Bommel trapt)

Overtreding op de Jong door Donny de Groot (strafschop gemist door van Bommel)

PSV spelers proberen een blok te zetten bij de hoekschoot aanvallend

Alex komt in een vrije positie bij de hoekschoot

(Willem II) zijn uitgeleend. Zij hadden veel concurrentie op hun posities. Het enige doel is dat ze méér aan spelen toekomen. Smit is een goede prof die bij ons in een half jaar veel heeft bijgeleerd. Hij is echter nog niet goed genoeg voor PSV en ziet dat zelf ook in."

Tweede elftallen

De tweede elftallen van profclubs zijn al jaren een probleem in Nederland. Wat is uw visie?

Guus Hiddink: "Ik ben er voorstander van om Jong PSV, of hoe je dat team ook wilt noemen, te integreren in de vrijdagavondcompetitie van de eerste divisie. Ik zeg 'vrijdagavond' vanwege de atmosfeer of ambiance. Die is er op maandag niet. Het komt dan wat dichtter in de buurt van de eredivisie. Iedereen zal zijn voors en tegens hebben, het zijn ook maar ruwe ideeën. Het moet gewoon uitgekristalliseerd worden. Neem als voorbeeld Spanje, daar spelen ook sommige B-ploegen in de tweede divisie, met een promotie- en degradatieregeling."

Keeper

Laten we eens naar het PSV van nu kijken...

Guus Hiddink: "Uitgangspunt is dat onze verdediging rond de middencirkel verdedigt. De keeper speelt daarbij ook een belangrijke rol. Ronald Waterreus heeft dit jarenlang goed gedaan. Toen hij weg ging, moesten we op zoek naar een keeper die in de eerste plaats defensief zijn zaken voor elkaar heeft, en daarnaast ook het spelen met de ruimte vóór zich beheerst of kan gaan beheersen. Met Gomes wisten we dat hij, net als Alex, in de opbouw wat problemen had. Zijn primaire taak, defensief dus, voerde hij wel al goed uit en dat is in de laatste maanden nog beter geworden. We hebben gekeken of hij het in zich heeft om in de opbouw ook beter te worden. Dat is gelukt, met als 'hoogtepunt' dat hij in de wedstrijd tegen RBC de opbouw wat te ver doorvoerde. Hij bouwde te geforceerd op en dat leidde de 2-1 in. Daar zat hij enorm mee, ook al hebben we die wedstrijd met 4-1 gewonnen. Het was een geweldig leermoment voor hem. Als je bezig bent met nieuwe processen, willen spelers soms overcompenseren. Dan slaan ze even door. Ook

hier moeten ze weer de juiste momenten herkennen. Gomes was niet gewend dat spitsen van de tegenpartij op hem kwamen doorjagen. Een tegrugspeelbal hoefde in Brazilië niet snel verwerkt te worden. Daar worden bij ons andere eisen aan gesteld. Dus gaat keeperstrainer Joop Hiele daarmee aan de slag in oefenvormen en later komt het terug in de partijvormen.”

Lengteas

Guus Hiddink: “De spelers in de lengteas van het veld moeten het spel kunnen lezen. Ik wil van hen ‘kapi-teins’ maken. Dat had ik in het verleden met Koeman, Lerby en Kieft en dat wil ik nu ook. Afhankelijk van de wedstrijd en het verloop kunnen zij wat sneller de zaak aanpassen. Op de training hebben we de verschillende speelwijzen wel doorgenomen. Bijvoorbeeld hoe het drietal op het middenveld functioneert. We kunnen met spelers als Van Bommel, Cocu, De Jong en Vogel meerdere variaties aan: de driehoek kan draaien of we spelen wat minder met de punt naar voren. Ik denk zelfs dat het onze kracht is dat wij tactische oplossingen hebben voor het spelen tegen bijvoorbeeld één of anderhalve spits. Dankzij de teamtactische trainingen weten de spelers hoe we dit soort zaken in ons voordeel kunnen ombuigen.”

Spelhervatting

Guus Hiddink: “In tegenstelling tot voorgaande jaren levert de corner aanvallend ons nu wel rendement op. Wij zijn er dan ook bewust mee bezig geweest. In principe zwermen vijf spelers vanuit een blok allerlei richtingen uit (zie foto's). Er zijn wel wat looplijnen afgesproken, maar het kan best van situatie tot situatie verschillen. Op dat gebied is er zeker nog winst te boeken.

In verdedigend opzicht zijn we bij de spelhervattingen sterker geworden. In het recente verleden verloren we door het ontbreken van die kwaliteit vooral in de Champions League menig wedstrijd. Het lag niet aan de afgesproken organisatie, maar aan de uitvoering. Natuurlijk komen dergelijke fouten nu nog altijd voor, maar ik wil het geen structureel probleem meer noemen.”

Omschakeling

In het moderne voetbal wordt een snelle omschakeling steeds belangrijker. Wat zijn daarbij uw belangrijkste uitgangspunten?

Guus Hiddink: “De eerste gedachte na balverovering moet ‘verticaal’ zijn: diepte voor breedte. Een hoog tempo en de eerste pass moet kort zijn. Dat klinkt misschien tegenstrijdig, maar is het niet: na balverovering eerst kort inpassen en vervolgens snel wegwezen. Daar hamer ik op, ook in trainingsvormen. Omgekeerd, na balverlies, vind ik het cruciaal dat we geen seconde gaan ‘napraten’. Spelers van internationale toptteams zie je nooit reageren naar medespelers. Treuren of napraten is voor later, de volgende training of de nabespreking, maar niet tijdens de wedstrijd. Ik kan heel slecht tegen wild gebarende spelers die elkaar uitleggen wat de bedoeling was.”

Onderling respect

Misschien is een belangrijk kenmerk van dit PSV wel het teamgevoel?

Guus Hiddink: “De spelers van dit team hebben gelukkig geen lange tenen. Ze kunnen goed de kritiek van elkaar verdragen. Dit gebeurt zonder dat mensen zich aangevallen voelen. Alles moet in het teken staan van de teamprestatie. De één maakt zich ondergeschikt, de ander neemt de leiding, maar allemaal met hetzelfde belang. De eigenwaarde van de individuele spelers is blijkbaar zo goed dat men zich aangevallen ‘durft’ te voelen. En dan aangevallen in de zin van: ‘ik vind dat je dit of dat nog beter zou moeten kunnen doen, op basis van jouw capaciteiten’. Respect voor de persoon moet er altijd zijn, kritiek op de prestatie moet altijd mogen. Wat betreft de onderlinge verhoudingen in het team is dit seizoen wel duidelijker geworden dat het niet alleen gaat om de eerste elf spelers. Vanwege het veelvuldig (moeten) wisselen is het belang van de spelers die niet tot de basiself behoren, heel duidelijk geworden. Het klinkt als een cliché, maar de afstand van de basiself tot die andere spelers is geringer geworden. Eigenlijk ontstaat dat automatisch tijdens de trainingen. We trainen namelijk gericht op mogelijke aanpassingen in de opstelling door

het inbrengen van wisselers. Bijvoorbeeld als het middenveld een aanvullender impuls nodig heeft. Partijvormen zijn hiervoor heel geschikt. Spelers weten dan ook dat we daarmee een andere tactische bedoeling hebben en voelen zich dan ook minder snel beledigd. Natuurlijk komen er emoties los, is iemand ontevreden, maar spelers wennen aan die aanpak doordat ik die personele varianten binnen ons concept ook op de training veelvuldig toepas.”

Cultuurverschillen

Emoties willen ook wel eens loskomen vanwege cultuurverschillen...

Guus Hiddink: “Alle spelers spelen een grote rol bij de integratie van nieuwe spelers bij PSV. Ik kan vanaf de buitenkant wel sturen, maar Cocu, Ooijer en Van Bommel zijn in het veld en de kleedkamer aanwezig. Cocu heeft ervaring en spreekt bijvoorbeeld ook Spaans. Hij is fysiek nog steeds in staat om een topprestatie te leveren. Zelfs als hij dat niet zou kunnen brengen, dan nóg heeft hij op tactisch/mentaal gebied zo veel waarde om anderen beter te laten functioneren. Ook richting de spelers die er vorig seizoen al waren, zoals Vogel, Bouma en Van Bommel. Ook zij maken gebruik van de ervaring van Cocu. De veronderstelde uitdagingen op het ge-

Guus Hiddink legt de speelwijze van PSV uit

bied van communicatie- of cultuurverschillen zijn goed verlopen. Zodra de spelers die al bij PSV waren, zien welke kwaliteiten de nieuwelingen hebben, worden zij al snel 'erkend'. Vooral de mentale bereidheid bij nieuwe spelers om de prestatie te leveren, speelt daarbij een grote rol. Cultuurverschillen vallen weg als er sprake is van mentale bereidbaarheid. Zie het als een prestatieboot: als je kunt aanhaken, zit je er op."

Coaching

Het coachen langs de lijn is in een stadion steeds moeilijker. Hoe lost u dat op?

Guus Hiddink: "We hebben niet de illusie dat we alles kunnen coachen tijdens de wedstrijd. We analyseren en bekijken met welke opmerkingen we het een en ander in de rust kunnen corrigeren. In mijn beginperiode als trainer was ik vooral situatief bezig. Ik volgde elke situatie op het veld. In feite zat ik achter de situatie aan te schreeuwen, terwijl je weet dat je stem in zo'n stadion meestal niet verder reikt dan tien meter. Nu kijk ik in hoeverre mijn team de tegenstander in de grip heeft en denk ik alvast vooruit naar mogelijke veranderingen. We moeten het aan de andere kant ook weer niet overdrijven. Het voetbalspel is zo makkelijk om te zien, maar zo moeilijk om uit te voeren. Het foutpercentage is hoog. Je kunt het niet helemaal met een schaakspel vergelijken."

Technologie

Op De Herdgang vond in december een demonstratie plaats van de Training van de toekomst, een project van PSV, TNO en Philips. Tijdens de training van Jong PSV werd een systeem gedemonstreerd om de positie, snelheid en versnelling van de spelers te meten. In de hesjes van de spelers waren op verschillende posities impulsen ingebouwd waarmee de trainer langs de kant signalen kan overgeven. Het systeem is in nauw overleg met Guus Hiddink en de begeleidende staf van PSV ontwikkeld.

Wat zijn uw ideeën over het trainen met behulp van trilsignalen?

Guus Hiddink: "Ik zeg niet per definitie 'nee' tegen de toepassing van technologie. Zeker als je ouder wordt, moet je daar voor oppassen. Ik wil echter wel dat we zeker weten dat het bijdraagt aan het verbeteren van het spel. Spelinzicht, ruimtes dekken en goed vrijlopen zijn belangrijke elementen om spelers tot betere prestaties te laten komen. Dat is dus het onderzoeken waard. Dan komen we op de cruciale vraag: op welke manier is inzicht trainbaar? Fysiek en technisch is wel te trainen en 'te meten'. Ik wil dus antwoord op de vraag op welke manier inzicht verder is te verbeteren in je opleiding van spelers. Allereerst door veel te herhalen en de talenten vaak te confronteren met leerzame situaties waarvoor inzicht nodig is. Is het nu ook zo dat de trainer langs de kant, ervan uitgaande dat hij het inzicht wél heeft, letterlijk de speler kan manipuleren met behulp van de technologie? Als je als coach vindt dat bijvoorbeeld de linksachter te veel naar binnen trekt, dan zou je hem dat via zo'n trilsignaal naar zijn hesje duidelijk kunnen maken. De speler weet dan dat hij een andere loopactie moet maken. Ik weet nog niet of we inzicht kunnen ontwikkelen door middel van dergelijke externe impulsen. We hebben het misschien wel over een soort Pavlov-reactie: kan de speler op een gegeven moment ook zonder die externe signalen het gewenste gedrag vertonen? Omdat ik het niet weet, moet het experimenteel eerst maar eens onderzocht worden. Ik wil overigens wel benadrukken dat zoiets uitsluitend in trainingssituaties toepasbaar is. De coach die met zijn joystick in de dug-out zit en vandaar zijn spelers als robotten over het veld dirigeert, is zeker niet de toekomst. Voetbal en creativiteit horen bij elkaar."

Ook bij wedstrijden zou er meer gebruik kunnen worden gemaakt van technologie.

Guus Hiddink: "Ik vind dat we best gebruik mogen gaan maken van technologische hulpmiddelen bij het voetbal. Neem Tottenham tegen Manchester. Iedereen ziet in de herhaling dat de bal ruim achter de doellijn is ge-

weest, maar de scheidsrechter en grensrechter niet. Dan denk ik: met een chip in de bal en een laserscherm in het doel ben je klaar. Doe je dan de charme van het voetbal geweld aan? Ik vind dat wel meevallen.

Op het Terborg-toernooi is vorig jaar geëxperimenteerd met een spuitbus voor de scheidsrechter (redactie: Spuni-spray, een soort kokosmelk). Hij geeft een vrije trap, de bal wordt neergelegd, de scheidsrechter omcirkelt die plek, meet negen meter en vijftien centimeter af, zet daar een streep, en je hebt geen gedoe meer met het pikken van centimeters of meters. Die streep, van een soort

schuim, lost binnen de minuut weer op en is dan niet meer zichtbaar. Allemaal niet revolutionair en in Zuid-Amerika is het ook al gedaan, maar het voorkomt een hoop gedoe en getrek. Misschien moet Dick Jol het maar eens gewoon doen, zonder dat allerlei commissies zich erover gaan buigen. Hij kan zich dat wel permitteren."

Beeldmateriaal

Behalve de tv-registratie van de PSV-duels maakt u ook gebruik van eigen opgenomen materiaal. Dit wordt door middel van een softwarepakket bewerkt en gebruikt richting de spelers.
Guus Hiddink: "Inderdaad, na de wedstrijd halen we vrij vaak een individuele speler erbij om aan de hand van specifiek beeldmateriaal iets te bespreken. Of een groepje spelers of de gehele groep. In onze opnames wordt er dan bewust voor gezorgd dat er niet te veel is ingezoomd. De relatie met andere posities of linies moet zichtbaar blijven. Ook hierbij is weer

de ervaring dat onze spelers er behoorlijk goed tegen kunnen als ze op deze manier met fouten worden geconfronteerd. Natuurlijk halen we ook de goede zaken aan. Dat is het uitgangspunt: 80% gaat goed, maar het kan altijd een stukje beter. In Zuid-Korea liet ik ook opnames maken van trainingsvormen, omdat het me enorm hielp als communicatiemiddel. Niet alleen vanaf de zijkant, maar ook in de lengte van het veld. De camera hing dan in een hoge positie. Dan kun je de verhoudingen in de breedte van het veld veel beter zien. De opnames bij de trainingen doe ik bij PSV niet meer."

Tegenstander

Guus Hiddink: "Ik laat elke tegenstander analyseren. Nationaal en internationaal. Natuurlijk zijn er verschillen: nationaal kun je verwachten dat je vooral in balbezit bent en dominant kunt zijn. Maar ook Volendam (beker) laat ik in het oefenduel tegen Enkhuizen bekijken. Misschien doe ik wat minder vaak iets met dergelijk materiaal, maar ik wil het sowieso achter de hand hebben. Internationaal luistert het wat nauwer, zeker in de Champions League wil ik zelf op z'n minst één keer de tegenstander aan het werk gezien hebben. Het liefst de wedstrijd vóór de wedstrijd tegen PSV. Dan krijg ik er een gevoel bij dat eventueel bij bepaalde laatste details de doorslag kan geven: moet ik speler A of speler B op die positie neerzetten? Dat heeft er dan niet mee te maken of speler A wel of niet goed is, maar die keuze is specifiek gericht op die tegenstander."

Nederlands Elftal

Hoe kijkt u als ervaren bondscoach tegen de situatie bij het Nederlands elftal aan?

Guus Hiddink: "Er is nu een nieuwe situatie met Marco van Basten als bondscoach. Een onervaren coach, iets waarin hij zichzelf ook kwetsbaar opstelt. Hij en zijn staf zijn nu aan het werken richting het WK. Ik denk dat ze nu langzaam moeten gaan toewerken naar een vast team. Er moet een harnas van ervaring op het veld staan, met daar omheen enkele nieuwe gezichten die misschien internationaal wat naïef zijn, maar die

'Een WK is natuurlijk het summum voor een trainer om mee te maken'

moeten aan de hand van de ervaring zo snel mogelijk worden 'meegenomen'. Ik denk dat Van Basten dankzij zijn eigen ervaring als speler wel weet hoe belangrijk 'ervaring' voor een elftal is. Hij kan in ieder geval goed relativeren. Ik vond zijn commentaar na Nederland-Tsjechië prima. Het was na die 2-0 thuis ineens allemaal hallo. Ik vind die 2-0 prachtig, begrijp me niet verkeerd, maar we moeten wel in ogenschouw nemen dat we ook zo maar met 0-2 achter hadden kunnen staan in de eerste helft. Het is dat Van der Sar de situatie redt. Hadde we dan een heel andere benadering van het Nederlands Elftal gehad? Hadden we dan opeens niet meer zo aanvallend en op de helft van de tegenpartij gespeeld? Het is niet reëel om te zeggen dat met Van Basten de Hollandse Voetbalschool weer is opgestaan. We moeten dus oppassen voor opportunisme en Marco zal de eerste zijn die dat inziet."

WK 2006

Wat zijn uw eigen ambities?

Guus Hiddink: "Bij het verlengen van mijn contract heb ik laten opnemen dat ik het WK 2006 voor mij als coach niet wil uitsluiten. Een WK is natuurlijk het summum voor een trainer om mee te maken. Dat wilde ik intern, op

de club, in ieder geval besproken hebben. Bovendien denk ik, aangenomen dat ik tegen die tijd nog bij PSV zit, dat de club daar ook nog iets aan zou kunnen hebben. Duitsland ligt vlak bij Nederland. Denk aan onze trainingsaccommodatie. Het werd vervolgens in de buitenwereld al snel uitgelegd alsof ik dus op het WK 2006 aanwezig zal zijn. Dat is helemaal niet gezegd."

Toekomst

Guus Hiddink: "Ik ben weer met een nieuwe ploeg bezig. Dat geeft mij op één of andere manier veel energie terug. In een bepaalde fase heb ik ooit eens gezegd: 'Nog één of twee jaar en dan...'. Zo voel ik het nu helemaal niet meer. Het gezamenlijk toewerken naar een nieuwe prestatie geeft mij zoveel energie, dat ik het ook zelf kan opbrengen. Vooral als de intrinsieke motivatie van de spelers groot is, is het prettig werken. Ik heb wel met mijn staf afgesproken dat we elkaar steeds goed een spiegel voorhouden. Dat geldt dus ook voor mij."

Guus Hiddink geeft tekst en uitleg

Tekst/
Henny Kormelink en
Tjeu Seeverens

Zuid-Korea was de verrassing van het WK 2002. Guus Hiddink zal als verantwoordelijke coach z'n leven lang de vruchten van dit aansprekende succes kunnen plukken. Terug in Eindhoven benadrukt hij dat het succes van de Koreanen geen toevalstreffer noch een kwestie van geluk of alleen inzet was. Exclusief voor z'n Nederlandse vakbroeders legt hij in deze WK-special uitgebreid uit hoe 19 maanden lang heel gestructureerd naar dit WK is toegewerkt. De metamorfose van een Aziatische voetbaldwerg tot een erkende voetbalnatie door Hollandse en Latijnse invloeden.

'Succes bereik je alleen

Nog elke dag duiken er flarden in Guus Hiddinks hoofd op over 19 onvergetelijke maanden met het nationale elftal van Zuid-Korea. "Nee, het is geen roes. Een roes roept associaties op met iets wat je niet onder controle hebt. Dat is niet zo. Wat gebeurt is, is onvergetelijk, moeilijk te bevatten, maar wel te verklaren. Meer dan flarden laat ik niet toe. Mijn hoofd is voor de rest 'schoon'. Daar heeft PSV recht op. De periode-Korea en het WK zijn afgesloten. Het moet nu in Eindhoven gebeuren. En na een paar dagen heb ik het idee dat er hier voldoende werk aan de winkel is." Eigenlijk had Guus Hiddink eind 2000 absoluut geen zin om aan het WK-avontuur met Zuid-Korea te beginnen. "In november 2000 kreeg ik een telefoontje uit Zuid-Korea. Of ik misschien bondscoach wilde worden. De Koreanen vonden dat ze het deze keer in de aanloop naar een WK over een heel andere boeg moesten gooien. Eigenlijk heb ik uit beleefdheid met dat gesprek ingestemd. Ik zag het meer als een gebaar naar het gast-

land, wilde wel een advies geven. De kans dat ik die functie zou aanvaarden, was vóór het gesprek bijna nul procent. Ik genoot van het leven in Nederland, vond het werk als commentator bij Canal+ leuk om te doen. Waarom zou ik me dan in zo'n schier kansloze missie storten? Ik wist wel iets van de J-League in Japan af, maar nauwelijks iets van het Koreaanse voetbal. Alleen dat we in 1998 tijdens het WK in Frankrijk met 5-0 van hen

reldtop was immers enorm: de Koreanen hadden nog nooit een wedstrijd op een WK gewonnen. Ik kwam tot het volgende eisenpakket op technisch gebied:

Het eerste jaar (2001) zou moeten bestaan uit een behoorlijk aantal blokken van twee, drie weken, steeds afgesloten met een serieuze interland. Voor een normale interland heeft een bondscoach maar een paar dagen het team tot z'n beschikking. Dat zou, ge-

'De kans dat ik bondscoach van Zuid-Korea zou worden, was vooraf bijna nul procent'

hadden gewonnen. In die wedstrijd bracht ik Cocu voor de eerste keer als hangende spits achter Bergkamp en daar wisten de Koreanen toen geen raad mee.

Voor die eerste afspraak in Amsterdam zette ik voor mezelf op een rijtje wat er allemaal nodig was om een volstreekte underdog als Korea niet te laten afgaan op een WK in eigen land. Het gat tussen Zuid-Korea en de we-

zien de doelstelling, in het geval van Korea zeker onvoldoende zijn. Er was zoveel werk te verrichten, dat je als coach die selectie per se als een soort clubteam zou moeten beïnvloeden. Zuid-Korea was gewend in de voorbereiding op een WK te oefenen tegen zwakke tegenstanders, zoals Maleisië of Singapore. Die oefenpotjes wonnen ze dan met drie of vier doelpunten verschil en iedereen was tevreden. De

Het bijsluiten van de derde man

2. Het kerngedeelte

In het kerngedeelte werd het thema verder uitgebouwd. Er werd gekozen voor een vorm met twee grote doelen en keepers. Na het inspelen door de middenvelder creëerden de aanvaller en de bijkomende buitenspeler een 2:1-situatie voor het doel. Vervolgens werd de vorm uitgebouwd tot een 3:2-situatie.

Frank van Kempen: "In Tilburg demonstreerden we 2:1 en 3:2, maar in principe kun je deze oefenvorm, afhankelijk van het niveau, verder uitbouwen tot bijvoorbeeld 7:6. Door er heel specifiek andere spelers (bijvoorbeeld een extra buitenspeler of middenvelders) aan toe te voegen, ontstaan andere situaties. De speler aan de bal hoeft ook niet altijd de spits in de spelen. Ook hier kun je door te variëren diverse wedstrijdssituaties nabootsen. Je kunt bijvoorbeeld de speler die bijsluit aanspelen of zelf indribbelen met de bal. Alles is afhankelijk van wat je wilt bereiken."

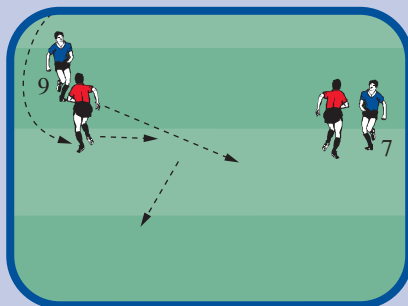
Accenten voor de spits

Het coachingsaccent in het kerngedeelte lag vooral bij de spitsen. Vooral het juiste moment herkennen om in de bal te komen was daarbij van belang. Ex-topaanvaller Gerald Vanenburg gaf daarbij enkele belangrijke tips:

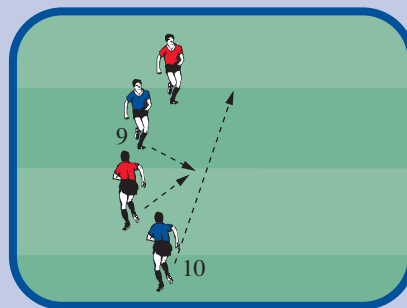
"Wanneer er sprake is van een aanbiedende spits en een bijkomende (buiten)speler is vooral het moment belangrijk. Daar hebben jeugdspelers vooral problemen mee. Dit kun je ook bij de spits regelmatig constateren. Je ziet vaak een spits 'los' staan en vervolgens gaat hij lopen in de richting van de bal. Dan is het heel moeilijk in

te schatten waar de verdediger is. Je kunt beter even contact zoeken met de spits, je afduwen en dan pas in de bal gaan. Je weet dan in ieder geval waar de verdediger zich bevindt, want je hebt tijd om nog even achterom te kijken.

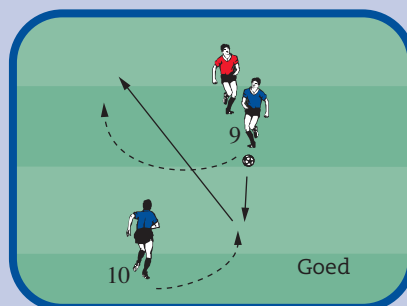
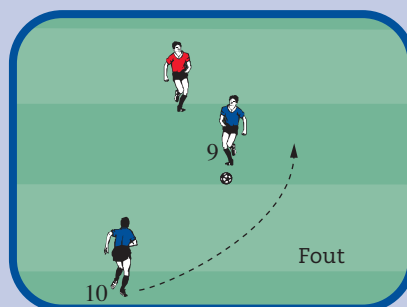
Je kunt in deze training heel wat verschillende situaties aanbieden, als de spelers maar de situaties uit de wedstrijd herkennen. Neem bijvoorbeeld het moment dat de spits wordt geconfronteerd met een centrale verdediger die ervoor staat. Dan kun je als spits meer schuin naar buiten lopen en positie kiezen tussen de centrale verdediger en de linker- of rechterverdediger. Dat is heel vervelend voor de centrale verdediger, want hij staat niet meer zo goed in positie. Ook de flankverdediger moet meer naar binnen knijpen. Wanneer de centrale verdediger naar de spits toekomt, kan hij de bal vragen.

Een andere situatie voor de spits: als zijn maatje, de schaduwspits, diep wil gaan, kan hij bewust tegen de verdediger van die andere aanvaller aanlopen, het zogenaamd 'afblokken'. Daardoor krijgt de schaduwspits meer ruimte bij het ontvangen van de bal. Een ander belangrijk aandachtspunt:

als de spits te vroeg naar de bal komt, neemt hij de ruimte weg voor de bijkomende speler. Het is van belang het juiste moment te herkennen om naar de bal te komen. Ook de bijkomende speler moet de situatie goed overzien. In en rond het zestienmetergebied is weinig ruimte en tijd. De bijkomende speler moet daarom heel kort in de buurt zitten. Er moeten snelle beslissingen genomen worden!"

Afstand of niet?

Tijdens deze trainingsdag werd het nog eens duidelijk dat de bijkomende speler achter de spits moet blijven. Daardoor ontstaan meer mogelijkheden. Als de bijkomende speler voor de bal gaat lopen, is de kans op balverlies een stuk groter. Opvallend was dat Henk ten Cate en Frans Hoek tijdens hun demonstraties aangaven dat de bijsluitende speler eerst voldoende afstand moet houden en vervolgens dient bij te sluiten. In de PSV-sessie werd daarentegen benadrukt dat de schaduwspits juist kort in de buurt van de andere spits moet blijven. Hoe zit dat?

De vertaling van de vorm naar amateur- of jeugdniveau

De oefenvormen 2:1 en 3:2 zijn voor het jeugd- en amateurniveau vrij interessant. Deze vormen geven een wedstrijdacht beeld aan de spelers en kunnen verder worden uitgebouwd. Afhankelijk van het niveau en de leeftijd van de spelers kan het aantal medespelers en tegenstanders worden uitgebreid. De enige kanttekening die we bij deze vorm kunnen maken, was het gebrek aan een omschakelingsmoment. Het is zowel voor de aanvallers als voor de verdedigers van belang dat er sprake is van omschakeling. Gerald Vanenburg beaamt dat achteraf: "Je kunt inderdaad beter werken met omschakeling. Bijvoorbeeld door twee doeltjes te plaatsen of de verdedigers snel diepte te laten zoeken en de bal eruit te laten spelen."

Frank van Kempen: “Dat lijkt met elkaar in tegenspraak, maar dat is niet zo. In de wedstrijdvorm gaf Guus Hiddink ook aan dat er voldoende afstand dient te zijn tussen de spits en de bijkomende speler. Maar alles is afhankelijk van wat je wilt. In sommige situaties kun je er bewust voor kiezen om de schaduwspits wel heel dicht bij de centrale spits te laten spelen. Als je kort bij bent, kan de actie heel verrassend zijn. Dat hebben we gedemonstreerd in de 3:2-situatie. De twee bijsluitende spelers (de middenvelder en de buitenspeler) kruisen op een bepaald moment elkaar. Een speler liep kortbij om de verdediging uit elkaar te halen. De andere speler hield bewust meer afstand om aangespeeld te kunnen worden. De ene optie sluit de andere niet uit. Bij het aanspelen van de spits is vooral de loopactie bepalend. Normaal gesproken proberen we het buitenste been aan te spelen: het been weg van de verdediger. Ten Cate noemde dat de ‘blinde kant’. Een belangrijk detail.”

3. De wedstrijdvorm

Het laatste gedeelte van deze demonstratietraining bestond uit een wedstrijdvorm met twee vakken. In elke vak werd 3:3 gespeeld. Bij het inspelen naar het aanvallende vak kon steeds een speler bijsluiten, waardoor een 4:3-situatie ontstond. Om de aanvallers in een wedstrijdechte positie te brengen was buitenspel in de opbouw van het verdedigende vak naar het aanvallende vak niet van toepassing. Pas wanneer de bal zich in het aanvallende vak bevond, gold de buitenspelregel weer.

Frank van Kempen: “Bij deze vorm kiezen sommige verdedigers voor in het vak positie. Hierdoor is het voor de aanvallers heel moeilijk niet buitenspel te lopen. Door deze regel tijdens de opbouw in te voeren, kunnen de aanvallers ook in de rug van de verdedigers positie kiezen.” Bij het inspelen naar het andere vak werden geen afspraken gemaakt over welke speler kon bijsluiten. Zowel de

speler aan de bal als de derde man kon in het andere vak infiltreren. De spelers kregen hierbij heel wat bewegingsruimte. De keuze werd afgestemd op de situatie op veld. Naar het einde toe van de wedstrijdvorm was het bijsluiten niet meer zo evident. Spelers hadden duidelijk moeite met het omschakelen. De onderlinge afstanden werden soms vrij groot, waardoor het doel (het bijsluiten van de derde man) niet meer werd bereikt. Guus Hiddink probeerde via een stopmoment aan te geven dat de bijsluitende speler kort in de buurt van de diepe spits diende te bewegen, maar het resultaat viel tegen.

Gerald Vanenburg: “Het warme, broeierige weer eiste in de laatste vorm zeker zijn tol. Op een bepaald moment gaven de spelers dat zelf aan. Je kunt echter in een demo van één uur moeilijk tien minuten rust geven. Toch was het basisidee achter de vorm voor iedereen duidelijk, hoewel de uitvoering niet perfect was.”

De vertaling van de vorm naar amateur- of jeugdniveau

Het gevaar bij het trainen met vakken is dat er kunstmatige situaties ontstaan. Als je als trainer over minder trainingstijd beschikt, lijkt het beter om te trainen met vormen zonder vakken. Deze garanderen een meer wedstrijdecht beeld. De PSV-bijdrage bestond uit een goed gestructureerde training met heel wat variatiemogelijkheden. Een manier van werken geënt op het hoogste niveau. Maar hoe vertalen we deze training nu naar het jeugd- of amateurvoetbal? We moeten ons afvragen of het aanspelen van de derde man een thema is voor jeugd- en amateurvoetballers. Misschien is het beter te spreken van het trainen van de aanvallers. Het geïsoleerd trainen van de derde man zou t.o.v. de andere aspecten van het voetbal wel eens te veel trainingstijd kunnen kosten. Dit betekent niet dat de derde man niet aangehaald kan worden. Alleen lijkt het beter om het op lager niveau in een andere verpakking te steken en aan te passen aan de trainingstijd, het niveau en eventueel de leeftijd van de spelers.”

Warming-up: Passen/trappen

Doel

- het bijsluiten van de derde man

Organisatie

- lengte veld 40 meter – breedte 20 meter
- 14 spelers

Inhoud

- aan elke buitenpylon 2 spelers
- 2 vaste middenspelers

Methodiek

- speler A speelt in op centrale speler B
- centrale speler B kaatst op derde man C
- speler C speelt de bal naar de centrale speler D
- centrale speler D legt de bal af op de bijkomende speler A
- speler A speelt de bal in één keer overhoeks door naar speler E
- vervolgens starten we aan de andere kant
- de twee centrale spelers draaien in de andere richting
- speler E speelt de bal naar centrale speler D
- speler D legt de bal af op speler F
- speler F speelt de bal door op centrale speler B
- speler B legt de bal af op de inkomende speler E
- speler opent overhoeks op speler A

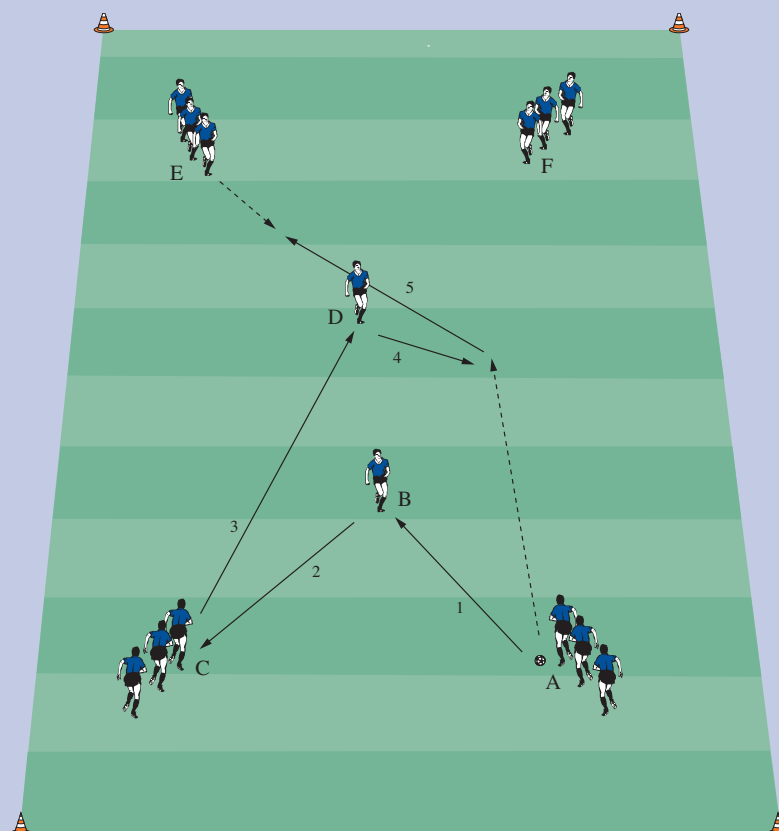
Doorschuiven: centrale spelers blijven in positie. C – A – F – E – C

Coaching

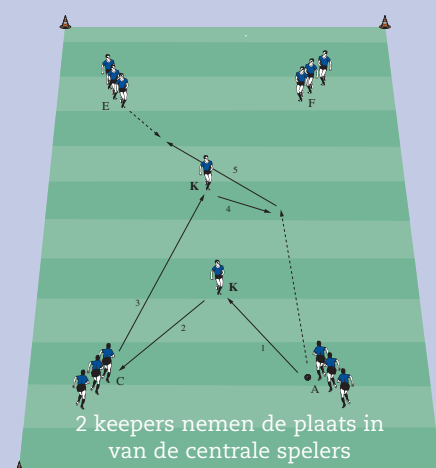
- 'Probeer in de bal te lopen, je techniek komt er beter uit'
- 'Hou oogcontact met elkaar'
- 'Hou een hoge balsnelheid'
- 'Probeer de bal zo snel mogelijk neer te leggen'
- 'Ga in beweging in de bal'
- 'Leg de bal voor de juiste voet'

Variatie

- met 2 ballen – tegelijkertijd starten in 2 richtingen
- 2 keepers worden centrale speler
 - keepers op de borst inspelen
 - keeper over de grond naast hem aanspelen
- voor het aanspelen van de centrale speler D kruisen speler A en C
- zowel voor centrale speler B als D wordt er gekruist.

Variatie 1
met 2 ballen

Variatie 2
met keepers

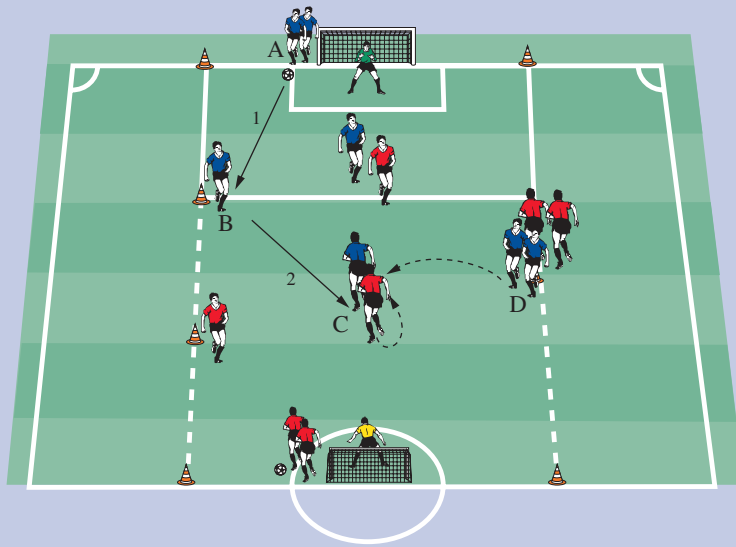

Variatie 3
kruisen

Variatie 4
dubbel kruisen

Uitspelen van de 2:1 situatie

Doel

- het bijsluiten van de derde man

Organisatie

- half speelveld
- verlenging van het zestienmetergebied
- twee grote doelen
- 14 spelers en 2 keepers

Inhoud

- 2 : 1-situatie voor doel
- afwisselend starten
- aanvallers scoren in grote doel
- vorm start aan de andere kant wanneer er gescoord wordt of de verdediger de bal veroverd

Methodiek

- verdediger A speelt de bal in op middenvelder B
- middenvelder B draait door en speelt de bal in op spits C
- buitenspeler (of schaduwspits) D sluit bij
- vervolgens 2 : 1

Coaching

Spits (C)

- 'Wacht je moment af'
- 'Niet te snel naar de bal toe'
- 'Zorg dat je eerst contact met je verdediger hebt'
- 'Probeer de bal maximaal 2x te raken'
- 'Maak zo snel mogelijk een keuze'
- 'Afleggen en direct breed-diep weglopen'

Bijkomende speler (D)

- 'Zorg dat je bereikbaar bent, blijf achter de bal'
- 'Zorg dat je op het juiste moment kortbij zit'
- 'Blijf aanspeelbaar'

Middenvelder (B)

- 'Kies het juiste moment'
- 'Probeer de spits aan de buitenkant aan te spelen (weg van de verdediger)'
- 'Let op juiste balsnelheid'

Variatie

- je kunt deze vorm uitbouwen tot bijvoorbeeld 7:6
- middenvelder dribbelt in – eerst buitenspeler aanspelen, enz.

Uitspelen van de 3:2 situatie

Doel

- het bijsluiten van de derde man

Organisatie

- half speelveld
- verlenging van het zestienmetergebied
- twee grote doelen
- 14 spelers en 2 keepers

Inhoud

- 3 : 2-situatie voor het doel
- aanvallers scoren in grote doel
- vorm start aan de andere kant als er wordt gescoord of de verdediger de bal verovert.

Methodiek

- verdediger A speelt de bal in op middenvelder B
- middenvelder B draait door en speelt de bal in op spits C
- vervolgens sluit speler B bij
- buitenspeler (of schaduwspits) D sluit ook bij
- 1 verdediger naast het doel kiest positie
- 3 : 2
- doorschuiven: alle spelers keren naar dezelfde positie terug

Coaching

Spits (C)

- 'Wacht je moment af'
- 'Niet te snel naar de bal toe'
- 'Zorg dat je eerst contact hebt met je verdediger'
- 'Afleggen en direct breed-diep weglopen'

Bijkomende speler (D)

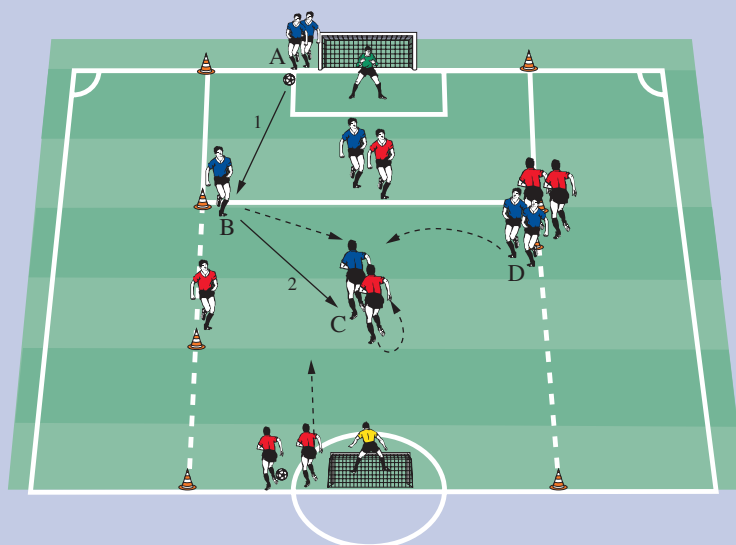
- 'Blijf achter de bal'
- 'Zorg dat je op het juiste moment kort in de buurt bent'
- 'Blijf aanspeelbaar'
- 'Voldoende tijd? Kruisen!'

Middenvelder (B)

- 'Kies het juiste moment'
- 'Speel de spits aan de buitenkant aan (weg van de verdediger)'
- 'Voldoende tijd? Kruisen!'

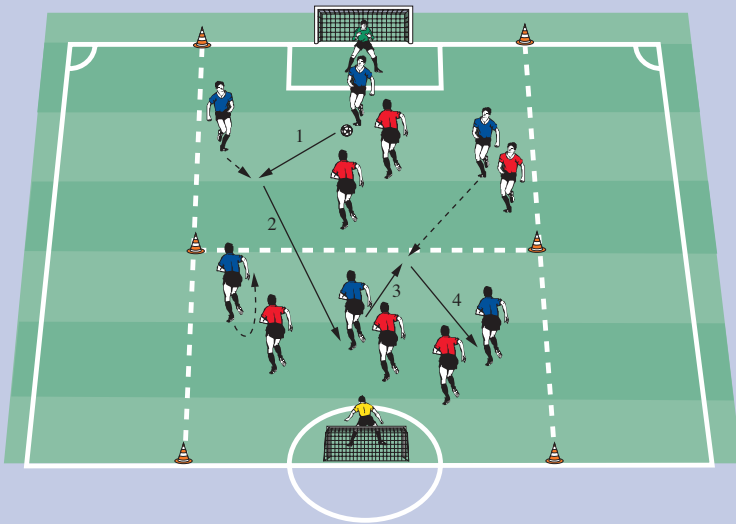
Variatie

- men kan deze vorm uitbouwen tot bijvoorbeeld 7 : 6
- middenvelder dribbelt in – eerst buitenspeler aanspelen, enz.
- de bijsluitende spelers (B en D) kruisen met elkaar

Frank van Kempen

Partijspel 7:7

Doel

- het bijsluiten van de derde man

Organisatie

- half speelveld
- verlenging zestienmetergebied
- twee grote doelen
- 2 vakken

Inhoud

- 2 vakken waarin 3:3 plus keeper wordt gespeeld
- opbouw vanuit verdedigend vak is geen buitenspel
- bal in aanvallend vak is wel buitenspel

Coaching

- zie 2:1 en 3:2

Methodiek

- 3 (plus keeper):3-situatie uitspelen en openen naar het andere vak
- een willekeurige speler mag bijsluiten
- 4:3 in het aanvallende vak
- bij balverlies keert de bijgesloten speler terug

Bij de oefeningen staan de meeste coachingsaccenten van Guus Hiddink vermeld. Na afloop beantwoordde hij ook nog een aantal vragen.

U heeft vandaag met jeugd gewerkt. Hoe beviel dat?

Guus Hiddink: "Fantastisch. Ik ben ook echt van plan om me volgend seizoen meer met de jeugd van PSV te bemoeien. Als het aan mij ligt, gaan we meer met de Coerver-technieken werken."

U trainde vandaag een getalenteerde A-groep van PSV. Welke andere accenten zou u hebben gelegd als het niveau van de groep een stuk lager zou zijn geweest?

Guus Hiddink: "De opbouw van de training moet zich net iets boven het niveau van de groep situeren. Het moet een uitdaging zijn. Je kunt het aanspelen van de derde man ook trainen bij de jeugd en de amateurs. Alleen moet je rekening houden met de technische bagage van de spelers. Alles is afhankelijk van het niveau van de groep. Vervolgens moet je spelen met de ruimte, de spelregels en de weerstand. In elk geval is het belangrijk dat je bij de jeugd en de amateurs de beperkte trainingstijd optimaal benut. Kies dus nooit voor vormen die geen relatie met het voetbalspel of de wedstrijd hebben. Dat is zonde van de kostbare tijd!"

Guus Hiddink geeft tekst en uitleg

Tekst/
Henny Kormelink en
Tjeu Seeverens

Zuid-Korea was dè verrassing van het WK 2002. Guus Hiddink zal als verantwoordelijke coach z'n leven lang de vruchten van dit aansprekende succes kunnen plukken. Terug in Eindhoven benadrukt hij dat het succes van de Koreanen geen toevalstreffer noch een kwestie van geluk of alleen inzet was. Exclusief voor z'n Nederlandse vakbroeders legt hij in deze WK-special uitgebreid uit hoe 19 maanden lang heel gestructureerd naar dit WK is toegewerkt. De metamorfose van een Aziatische voetbaldwerg tot een erkende voetbalnatie door Hollandse en Latijnse invloeden.

'Succes bereik je alleen

Nog elke dag duiken er flarden in Guus Hiddinks hoofd op over 19 onvergetelijke maanden met het nationale elftal van Zuid-Korea. "Nee, het is geen roes. Een roes roept associaties op met iets wat je niet onder controle hebt. Dat is niet zo. Wat gebeurd is, is onvergetelijk, moeilijk te bevatten, maar wel te verklaren. Meer dan flarden laat ik niet toe. Mijn hoofd is voor de rest 'schoon'. Daar heeft PSV recht op. De periode-Korea en het WK zijn afgesloten. Het moet nu in Eindhoven gebeuren. En na een paar dagen heb ik het idee dat er hier voldoende werk aan de winkel is."

Eigenlijk had Guus Hiddink eind 2000 absoluut geen zin om aan het WK-avontuur met Zuid-Korea te beginnen. "In november 2000 kreeg ik een telefoontje uit Zuid-Korea. Of ik misschien bondscoach wilde worden. De Koreanen vonden dat ze het deze keer in de aanloop naar een WK over een heel andere boeg moesten gooien. Eigenlijk heb ik uit beleefdheid met dat gesprek ingestemd. Ik zag het meer als een gebaar naar het gast-

land, wilde wel een advies geven. De kans dat ik die functie zou aanvaarden, was vóór het gesprek bijna nul procent. Ik genoot van het leven in Nederland, vond het werk als commentator bij Canal+ leuk om te doen. Waarom zou ik me dan in zo'n schier kansloze missie storten? Ik wist wel iets van de J-League in Japan af, maar nauwelijks iets van het Koreaanse voetbal. Alleen dat we in 1998 tijdens het WK in Frankrijk met 5-0 van hen

'De kans dat ik bondscoach van Zuid-Korea zou worden, was vooraf bijna nul procent'

hadden gewonnen. In die wedstrijd bracht ik Cocu voor de eerste keer als hangende spits achter Bergkamp en daar wisten de Koreanen toen geen raad mee.

Voor die eerste afspraak in Amsterdam zette ik voor mezelf op een rijtje wat er allemaal nodig was om een volstrekte underdog als Korea niet te laten afgaan op een WK in eigen land. Het gat tussen Zuid-Korea en de we-

reldtop was immers enorm: de Koreanen hadden nog nooit een wedstrijd op een WK gewonnen. Ik kwam tot het volgende eisenpakket op technisch gebied:

Het eerste jaar (2001) zou moeten bestaan uit een behoorlijk aantal blokken van twee, drie weken, steeds afgesloten met een serieuze interland. Voor een normale interland heeft een bondscoach maar een paar dagen het team tot z'n beschikking. Dat zou, ge-

zien de doelstelling, in het geval van Korea zeker onvoldoende zijn. Er was zoveel werk te verrichten, dat je als coach die selectie per se als een soort clubteam zou moeten beïnvloeden. Zuid-Korea was gewend in de voorbereiding op een WK te oefenen tegen zwakke tegenstanders, zoals Maleisië of Singapore. Die oefenpotjes wonnen ze dan met drie of vier doelpunten verschil en iedereen was tevreden. De

pers hemelde de ploeg meteen op en creëerde een volstrekt verkeerd verwachtingspatroon. Eigenlijk kon je ze dat niet kwalijk nemen, want ook de journalisten hadden geen ervaring met internationaal topvoetbal. Ze konden de werkelijke waarde van zo'n oefenpot onvoldoende inschatten. Ik adviseerde daarom tot aan het WK een wedstrijdschema op te stellen met louter zware tegenstanders. Je groeit tactisch alleen maar als je voldoende fysieke en mentale weerstand in een wedstrijd ondervindt. 'Zoek dus die zware tegenstanders in alle hoeken van de wereld op en maak kennis met de verschillende speelwijzen op het hoogste niveau', luidde m'n advies.

In de laatste maanden voor het WK zouden alle spelers vrij van clubverplichtingen moeten zijn om zo optimaal mogelijk als team naar het WK te kunnen toeleven. Ik realiseerde me de impact van dat advies. Moet je je

voorstellen dat er in Nederland een bondscoach komt die eist dat in de maanden voor een EK of WK de topclubs hun beste spelers moeten afstaan en dat de competitie stilgelegd moet worden. Ondenkbaar, maar in Zuid-Korea was er volgens mij geen andere keuze mogelijk.

Na het eerste gesprek verwachtte ik dat de Koreaanse interesse in mij wel voorbij zou zijn, gezien het eisenpakket. Amper tien dagen later kreeg ik een tweede telefoontje van de Koreaanse bond: 'Meneer Hiddink, we komen weer en hopen nu tot een akkoord te komen.' Ik was op dat moment op bezoek bij een vriend in Zwitserland, een advocaat. Dat was geen probleem, dan kwamen ze wel naar Zwitserland. In het tweede gesprek werd meteen duidelijk dat de Koreanen aan alle eisen tegemoet wilden komen. In de maanden voor het WK kon ik over alle spelers beschikken. Dat was al met de clubs ge-

regeld! Ik moest maar een programma samenstellen naar welke landen ik wilde vliegen om interlands te spelen en stages te houden. Amerika, Europa, Zuid-Amerika? Geen probleem! Alle wensen zouden worden ingevuld. Ik wist niet wat ik hoorde. En opeens wist ik het: 'Guus, je gaat dit doen.' Ze hadden me geraakt. 's Avonds heeft die vriend voor mij het contract geregeld, ik heb alleen de financiële ondergrens aangegeven. Het avontuur kon beginnen. In m'n hotel heb ik nog even gedacht: 'Waar begin je in godsnaam aan, is dat gat met al die maatregelen ook echt te dichten? Het verschil is zo groot...'

De start

In december 2000 maakte u voor de eerste keer kennis met het Koreaanse team. Wat was de eerste indruk?

Guus Hiddink: "Ik schrok. Zuid-Korea speelde toen tegen aartsrivaal Japan. In dat beladen duel zag ik een zeer

door structurele aanpak'

chaotisch Korea aan het werk, dat heel behoudend speelde met een halve spits, zes verdedigers en twee verdedigende middenvelders die bij voorkeur achteruit liepen. Het was ook 'kippenren-voetbal': iedereen liep overal en dus nergens. Er was geen lijn in het spel te ontdekken. Wat wel meteen opviel, was dat de Koreanen met hun hart speelden. Maar met alleen inzet en bezieling red je het op het hoogste niveau niet.

In de eerste weken heb ik tegen m'n Koreaanse assistenten gezegd: maak eens een lijst van de 30 beste voetballers van Zuid-Korea. Wat meteen opviel, was dat hun voorkeur uitging naar één bepaald type speler: fysiek sterk, met het lichaam van een judoka en dus heel statisch, maar wel aardig vaardig op de vierkante meter. Het was meteen een verklaring waarom de Koreanen zo dicht op elkaar wilden spelen: zo vormden ze letterlijk een fysiek blok voor de tegenstander en dan maar hopen op die ene actie van de spits. Voor de speelwijze die ik in mijn gedachte had, moest ik op zoek naar meer lichtvoetige spelers die ook technisch vaardiger waren. In die beginperiode heb ik erg veel wedstrijden bezocht. Niet alleen in stadions, maar ook op zandvelden of afgelegen velden. Ook heb ik veel wedstrijden van de universiteitsteams gezien. Ze passen op de universiteiten het Amerikaanse model toe: naast je studie krijg je alle ruimte om op een professionele manier met sport bezig te zijn. Bij die wedstrijden heb ik bijvoorbeeld Du-Ri Cha ontdekt, de 21-jarige zoon van Bum-Kun Cha, de eerste Koreaan die in de jaren tachtig

eerste lijst zijn uiteindelijk maar tien spelers overgebleven.

Begin 2001 heb ik toen met de eerste, grote groep nogal wat selectiewedstrijden in Korea gespeeld, voornamelijk tegen universiteitsteams. Vervolgens wilde ik de periode tot en met september gebruiken om tot een uiteindelijke selectie van 27 spelers te komen."

Staf

Guus Hiddink: "Een tweede opgave was het samenstellen van de staf. Van het vorige WK wist ik hoe belangrijk het is specialisten om je heen te verzamelen. Zelf had ik er behoefte aan ook een aantal deskundige Nederlanders in de buurt te hebben, hoewel ik ook per se voldoende Koreaanse stafleden wilde handhaven. Je moet in zo'n land niet meteen beginnen met iedereen te vervangen en zeker niet door mensen uit je eigen land van herkomst. Dat roept weerstand op en je ontkent hun expertise. Dat is meestal niet terecht.

Als eerste heb ik Pim Verbeek benaderd. Uit ervaring wist ik dat er in de aanloop naar en vooral tijdens het WK momenten zijn waarop je niet bij de groep kunt zijn. Je bent veel meer dan een trainer. Dan moet je met een gerust hart die selectie kunnen overdragen aan iemand, ook al is dat maar heel even. Ik wist dat Pim Verbeek dat kon en ik zag hem ook niet als een assistent. Hij had bovendien in de J-League in Japan gewerkt en die ervaring vond ik belangrijk. Om dezelfde reden ben ik nu heel blij met Erwin Koeman bij PSV en heb ik Fred Rutten bij de trainersstaf van het eer-

voor jou van belang is en zijn bijdrage aan de rust rondom het elftal leveren. Hij is de filter. Met zo'n teammanager communiceer je heel veel en dus ging m'n voorkeur naar een Nederlander uit. Jan Roelfs kende ik van m'n werk bij Canal+ en hij leek mij een geschikte kandidaat. Dat vertrouwen heeft hij volledig waargemaakt. Niemand kon vooraf vermoeden welke emoties onze prestaties in Zuid-Korea zouden oproepen, maar Jan heeft dat heel goed in de juiste banen kunnen leiden. Op een gepaste wijze heeft hij de media en al die gillende fans op een afstand gehouden toen het heel heftig werd.

Na een tijdje bleek de medische begeleiding van Zuid-Korea niet optimaal. In eerste instantie heb ik één Nederlandse fysiotherapeut benaderd en in de laatste fase van de voorbereiding, vanaf februari van dit jaar, zijn er nog eens twee bijgekomen. De medische staf was namelijk vooral onderbezet, mede door het intensieve karakter van onze voorbereiding.

Van het WK en EK wist ik ook hoe belangrijk de inbreng van een inspanningsfysioloog kan zijn bij de planning van de conditionele arbeid. In Nederland kom je dan al snel uit bij twee specialisten op dat gebied: Luc van Agt en Raymond Verheijen. Door z'n werkzaamheden bij PSV was Luc van Agt geen optie. Raymond ontmoette ik op Schiphol voor de interland Engeland-Nederland. Ik proefde toen al dat hij niet zo gelukkig was met de rol waarin hij bij het Nederlands Elftal was gemanoeuvreed. Na de uitschakeling van Oranje tegen Ierland was de KNVB bereid hem uit te lenen. Daar was ik heel blij mee. Raymond heeft fantastisch werk verricht. Na z'n snelle opmars bij Oranje stond hij in de media onder druk toen het allemaal wat minder werd en Nederland uiteindelijk werd uitgeschakeld. Voor hem is het een goede zaak geweest dat hij deze kans heeft gekregen. Raymond is pas 29 jaar en heeft dus nog niet zoveel meegemaakt. Kritiek in de landelijke media kan dan heel hard aankomen. In Korea is hij weer helemaal zichzelf geworden en dan blijkt dat hij een uitstekende vakman is.

'Op het Trainingsveld gebruikten we turbo-voetbalengels'

naar Europa verhuisde en in de Bundesliga opzien baarde. Z'n vader was ook bondscoach van het Zuid-Koreaanse team dat in 1998 op het WK tegen Nederland speelde. Maar behalve Cha zag ik daar ook bijvoorbeeld de nr. 14, Chun-Soo Lee en nr. 22, de later zo overtuigende rechtermiddenvelder Chong-Gug Song. Ik zag Song het laatste kwartier van een wedstrijd invallen. Hij overtuigde me in die korte tijd dusdanig dat ik hem meteen bij de selectie heb gehaald! Van die

ste elftal gehaald. Op de eerste plaats is dat bij zo'n grote groep geen overbodige luxe en bovendien zijn ze in staat zelfstandig met de groep te werken als dat eens nodig is.

Voor een coach van een WK-deelnemer is ook een goede teammanager zeer belangrijk. Hij moet je vooral tijdens het toernooi uit de wind houden. Er komen dan zoveel zaken op je af. Zo'n teammanager moet feilloos kunnen selecteren welke informatie

Een andere specialist was de Amerikaan Afshin Ghotbi, die steeds beschikbaar was voor video-opnames en -analyses. Bora Milutinovic maakte reeds van z'n diensten gebruik tijdens het WK'94 in Amerika. Hij stelde toen al videobanden van een half uur over de komende tegenstander samen, die de Amerikaanse spelers op hun hotelkamer moesten bekijken. Ghotbi heb ik niet alleen voor wedstrijden ingeschakeld. Ook de trainingen werden

beeld een tolk, laat vertellen. Het is het bekende gegeven van een verhaal doorvertellen: na vier personen blijft er nog maar weinig van de oorspronkelijke versie over. Daarom gebruikte ik veelvuldig videobeelden als ik iets belangrijks aan een speler of linie wilde duidelijk maken, zowel van trainingen als wedstrijden. Dan nam ik ze even apart. Wanneer je een dergelijke ploeg geruime tijd tot je beschikking hebt, is daar alle ruimte voor.

daarmee ben ik vanaf de eerste dag behoorlijk aan de slag gegaan. Bepaalde elementen uit de Koreaanse cultuur die van nadelige invloed waren op de prestaties op het veld, heb ik inderdaad niet gekoesterd. Binnen elke selectie is een bepaalde hiërarchie. In Europese voetbalteams is die hiërarchie gebaseerd op prestaties, karakter en natuurlijk leiderschap. In een land als Zuid-Korea wordt de hiërarchie echter vooral bepaald door de

allemaal opgenomen. Door de taalbarrière had ik er nog meer dan anders behoefte aan m'n visie te visualiseren. Op het trainingsveld gebruikten we turbo-voetbalengels en ook met lichaamstaal kom je heel ver. Als dat niet voldoende was, was er altijd een tolk in de buurt. Bovendien is het in sommige situaties een voordeel als je een taal onvoldoende beheerst. Als trainer gebruiken we vaak te veel woorden om op het veld iets uit te leggen. Ken je de taal niet of niet zo goed, dan ben je gedwongen je tot de kern van je coaching te beperken. Dat hoeft geen nadeel te zijn. Maar een gedetailleerde boodschap komt nooit heel precies over als je hem door iemand anders, bijvoor-

Zo'n videodeskundige heb ik zeker niet als luxe ervaren."

Cultuur

In die eerste maanden kreeg u meteen te maken met grote cultuurverschillen. Hoe bent u daarmee omgegaan?

Guus Hiddink: "Laat ik beginnen met een misverstand uit de weg te ruimen. In de media is soms de indruk gewekt dat ik vraagtekens plaats bij de Koreaanse cultuur in algemene zin. Dat is niet zo. Beleefdheid, op tijd komen, discipline, gevoel voor normen en waarden en vooral veel respect voor elkaar zijn Koreaanse deugden die ik zeer bewonder. Maar er waren ook een paar deugden die we op het veld niet konden gebruiken en

leeftijd. Op elk moment dient een jonge speler respect te tonen voor een oudere speler. Op het veld is het niet gepast als een jonge speler kritiek heeft op een oudere speler of hem coacht. Dat kon ik in mijn offensieve speelwijze, waarin onderlinge coaching een belangrijke rol speelt, niet gebruiken.

Mijn belangrijkste taak in het begin was jong en oud ervan te overtuigen dat je louter op basis van prestaties werd geselecteerd en niet op anciënniteit. Ik moest vooral de jonge spelers duidelijk maken dat ze een echte kans kregen als ze zouden presteren. En de gearriveerde spelers moesten zo snel mogelijk beseffen dat hun positie gevaar liep als ze niet bij de les

waren. Binnen de groep gold uiteindelijk niet meer de Koreaanse cultuur van: 'als ik een jaar ouder ben dan jij, bepaal ik hoe jij je te gedragen hebt.' Hoe pak je zoiets aan? Dat begint eerst buiten het veld. In de eetzaal zaten bijvoorbeeld bij m'n komst de spelers in vaste groepjes bij elkaar, louter gebaseerd op leeftijd. De oudste groep ging dan als eerste naar het buffet en als ze klaar was, gaf een minzaam knikje van de oudste speler aan dat de volgende groep mocht beginnen. Die rangorde heb ik doorbroken door na elke twee dagen de spelers te vragen van tafel te wisselen. Ook heb ik bewust meer tijd voor het eten uitgetrokken. In het begin waren ze na vijf minuten klaar. Tijdens het WK duurde een maaltijd soms wel anderhalf uur, omdat de spelers toen gewend waren met elkaar te praten tijdens het eten. Vervolgens daagde ik de jonge spelers uit om op het trainingsveld de oudere spelers te coachen en zelfs aan te pakken in felle, onderlinge partijtjes.

Ook schroomde ik niet de spelers met een status aan te pakken. Een voorbeeld is de spits Jung-Hwan Ahn. Die jongen ziet er goed uit en had in Zuid-Korea al ver voor het WK de status van een popster. Voor de eerste training verscheen hij in de duurste Mercedes, maar tijdens de training viel hij fysiek helemaal door de mand. Ik heb hem toen bewust drie dagen helemaal afgebrand. Er bleef niets van die jongen over. Hij pikte het op en vanaf dat moment hebben we samen de weg naar boven weer ingezet en stond hij met beide benen op de grond. Ahn is zo'n type spits als Romario of Raúl. Ze kunnen in een bepaalde fase van de wedstrijd helemaal wegvallen. Elke andere speler zou je wisselen, maar bij dat type speler voel je soms op de bank dat hij zomaar de wedstrijd op z'n kop kan zetten. Ik moet mezelf dan op de bank toespreken: 'niet wisselen, niet wisselen, niet doen, het moment kan komen, hij gaat het nog doen.' In de wedstrijd tegen Italië was dat bijvoorbeeld zo. Ahn was in feite al lang rijp voor een wissel, maar ik voelde dat hij de beslissing kon brengen en inderdaad scoorde hij na 116 minuten de Golden Goal. Op een of andere manier voel je dat moment als coach

aankomen. Puur op intuïtie. Nog een voorbeeld van het omgaan met Koreaanse vedetten is de keuze voor de eerste doelman. Bij mijn komst bestond daarover geen twijfel: Byung-Ji Kim was de onbetwistbare nummer 1. Leuke kleding, mooi kapsel, maar ook hij moest na een paar dagen conditioneel afhaken, terwijl de jeugd doorging. Zo'n instituut aanpakken, dat past niet in de Koreaanse cultuur. In Zuid-Korea bepaalden spelers als Byung-Ji Kim zelf wel wanneer ze een punt achter hun interlandcarrière wensten te zetten. Voor mij was hij in elk geval niet onaantastbaar. Ik heb hem verteld dat hij met een dergelijke trainingsachterstand niet meer geselecteerd zou worden. Uiteraard zorgde die maatregel voor heel wat commotie in de media, maar ook Kim heeft het daarna opgepikt. Hij is hard gaan trainen en heeft zich toch weer in de WK-selectie geknokt. Hij beseftte dat hij z'n status snel zou kwijtraken als hij er bij het WK in eigen land helemaal niet bij zou zijn. Pas vlak voor het begin van het WK heb ik toch voor Woon-Jae Lee gekozen, omdat hij beter meevoetbalt. Van de andere kant zorg je ervoor dat de vedette die z'n status wel waarmaakt ook z'n natuurlijk leiderschap ten toon kan spreiden. Bij Zuid-Korea is dat bijvoorbeeld Myung-Bo Hong. Hij heeft de grens van 125 interlands ruim overschreden en had al drie WK's met Zuid-Korea achter de rug. Ook is hij de eerste Koreaan geweest die in de Japanse J-League tot aanvoerder van z'n team werd gekozen. Dat zegt heel veel over het respect dat hij weet af te dwingen. Toen hij eind 2001 zwaar geblesseerd raakte, was dat een behoorlijke klap. Gelukkig heeft hij het door keihard te knokken alsnog gered en was hij van grote waarde voor het team. Dat hij een echte prof was, bewees hij tegen Turkije. Omdat hij fout op fout stapelde, heb ik hem in de rust van dat duel gewisseld, maar daar had hij geen enkele moeite mee. Bij mijn komst vroeg hij mij met klem of ik hem niet op basis van z'n aansprekend verleden, maar louter op basis van z'n huidige prestaties wilde selecteren. Dat is tekenend voor z'n professionele instelling, al is het tegelijk weer een teken van bescheidenheid.

Een Koreaan komt op het veld vrij agressief over, maar eigenlijk is hij te timide, heeft hij een gebrek aan durf en zelfvertrouwen. Ik zal een voorbeeld geven om aan te tonen hoever het respect voor gezag gaat. In die eerste maanden hadden we ook een vijftal varianten voor vrije trappen bedacht. Het kostte me al moeite om de spelers ervan te overtuigen dat ze tijdens de wedstrijd zelf een keuze moesten maken. De wedstrijd begint en voor het doel van de tegenstander doet zich het moment voor waarop een van die vijf opties kan worden uitgevoerd. Ik vind dat we voorin best

nog een extra mannetje kunnen gebruiken en geef langs de lijn met vier vingers en een zwaaiende armbeweging aan dat de speler met rugnummer 4 moet inschuiven. Dat signaal wordt echter door één van de spelers bij de bal opgepikt en die vat dat op alsof variant nummer 4 uitgevoerd moet worden. Die variant was absoluut geen optie op dat moment, omdat de spelers die daarbij betrokken waren, allemaal kort werden gedekt. Tot m'n stomme verbazing werd die optie toch uitgevoerd en er werd uiteraard knullig balverlies geleden. Maar ja, als je denkt dat de coach mogelijkheid 4 bedoelt, dan voer je hoe dan ook 4 uit. Je begrijpt dat ik die

vorm van slaafs volgen per se uit de ploeg wilde bannen. Als ik wou bereken dat de spelers binnen het veld situatie, dus naar eigen inzicht zouden handelen, moest ik aan die on-Koreaanse vaardigheid ook buiten het veld werken.

Vanaf december 2001 heb ik de spelers met geïsoleerde krachttraining geconfronteerd. De fysieke doelstelling vond ik helemaal niet zo belangrijk, het ging vooral om het mentale effect. Ik vergeet niet snel meer de koppies van de Koreanen toen ze eind 2001 in Hongkong tegen Noorwegen

Park scoort de Golden Goal tegen Portugal

moesten spelen. Je had ze in de spelerstunnel moeten zien opkijken tegen die lange Vikingen. We stonden al met 1-0 achter voordat we begonnen en na de eerste helft hadden we met 4-0 achter moeten staan als de Noren de vele kansen hadden benut. In de rust heb ik hen vreselijk op de donder gegeven voor hun angstig gedrag, gedeeltelijk zelfs in het Nederlands, maar m'n lichaamstaal zei genoeg. Na rust stond er een heel ander Zuid-Korea op het veld. De arbeid in het krachthonk was één van de middelen om hen van de angst voor veel fysieke weerstand te bevrijden. Op het trainingsveld zetten we dat door met hele felle partijtjes. Het zelfvertrou-

wen 'voel' je op die manier letterlijk groeien.

Een Koreaan heeft ook moeite z'n emoties te tonen. Maar als je voetbal met passie predikt, hoort daar ook emotie bij. Toch begrijp ik die houding van veel Koreanen wel. Door je emotie te tonen, ben je volgens Koreaanse begrippen heel kwetsbaar. Als je te veel emoties toont, kun je 'geslagen' worden. Ik heb dat van heel dichtbij meegemaakt. Bij een training van een jeugdselectie voerde een jeugdspeler een opdracht niet naar wens van de coach uit. Alle spelertjes moesten op een rij gaan staan, de koppies gingen omlaag en de betreffende speler kreeg toch een draai om z'n oren! M'n bloed kookte en ik heb ervoor gezorgd dat die trainer meteen kon vertrekken. Toch begreep dat niet iedereen. Als je dan ziet hoe uiteindelijk de emoties van de spelers op het veld tijdens het WK oversloegen op de Koreaanse bevolking, is dat toch fantastisch? Ook het 'taartincident' na de victorie op Spanje, waarbij spelers elkaar op een hele spontane wijze met taart 'bekogelden', was niet zomaar een uiting van vreugde. Alleen het feit al dat de jongste spelers binnen de groep daarvoor het initiatief namen, geeft aan welk enorm teambuildingsproces zich in ruim anderhalf jaar heeft voltrokken. Dat was eind 2000 volstrekt ondenkbaar geweest. Overigens denk ik niet dat ze het ook gedurfd zouden hebben als ik er bij was geweest... Daarvoor is het ontzag voor de coach toch nog altijd te groot en daar is ook niet zoveel mis mee."

Opbouw

Hoe zag de verdere opbouw van de voorbereiding er na die eerste maanden uit?

Guus Hiddink: "De eerste periode van 1 januari 2001 tot aan 1 september 2001 werd in die zomer afgesloten met deelname aan de Confederatie Cup. We wonnen van Australië (1-0) en Mexico (2-1), maar werden helemaal van de mat gespeeld door Frankrijk (0-5). Dat kwam me in die periode niet slecht uit, zoals ook een clubcoach heel gelukkig kan zijn met een fikse nederlaag in de voorbereidingsperiode. Uiteraard was er in Korea wat paniek. Ik heb toen nog eens

uitegelegd dat je, als je voor serieuze tegenstanders kiest, zo'n grote nederlaag altijd een keer kunt verwachten, maar dat er geen andere weg was om het uiteindelijke doel te realiseren. In de aanloop naar het WK zouden en moesten de Koreanen met voldoende weerstand worden geconfronteerd. Voor mij telde maar één ding: ik zag dat de spelers goed met een nederlaag omgingen. Die voetballes had geen enkel effect op de intensiteit van de training. En belangrijk vond ik de reactie van de president van de Koreaanse voetbalbond, Mong-Joon Chung. 'Meneer Hiddink, we hebben u aangesteld en u bepaalt welke wegen we moeten bewandelen.' Zolang hij achter me bleef staan, en dat heeft hij van de eerste tot en met de laatste minuut gedaan, had ik geen boodschap aan wat er in de Koreaanse media stond.

In september 2001 moest dus een eerste selectie van 27 spelers worden gemaakt, waarna we aan een serie van zwaardere oefenduels (o.a. tegen Kroatië en Nigeria) in een relatief korte periode zouden beginnen. Opeens verscheen dokter Lee ten tonele. Voorzitter van het Technisch Comité. Hij deelde heel nederig mee dat hij graag van mij de lijst van 27 spelers zou ontvangen. De volgende dag zouden dan uit heel Korea de andere leden van het Technisch Comité komen aanvliegen om zich over die lijst te buigen. Daarna kon dan de pers ingelicht worden. Ik heb dokter Lee meteen voorgesteld om de procedure om te draaien: de volgende ochtend zou ik de selectie via de pers bekendmaken en daarna aan het Technisch Comité. 'Dat zijn we hier niet zo gewend', zei meneer Lee. Toch is het zo gebeurd. Ook dat was niet op z'n Koreaans, maar wel in het belang van het uiteindelijk doel waarbij ik beslist geen invloeden van buitenaf op de opstelling kon gebruiken.

Met een groot gedeelte van die uiteindelijke selectie ben ik na september aan de slag gegaan, al waren de spelers die in het buitenland speelden, er toen nog niet bij. Die tweede periode werd afgesloten met deelname aan de Gold Cup in Amerika en een trip door Zuid-Amerika. Het was een laatste

test voor de groep die het toen nog moest doen zonder de inbreng van de Koreanen die in buitenlandse competities uitkwamen. We verloren in die periode ook in en tegen Canada. Het was een slechte wedstrijd en de media gingen driftig op zoek naar een verklaring. Ik had toegestaan dat de vrouwen van de spelers mochten overkomen en ook m'n eigen vriendin kwam op bezoek. Dat botste met de traditionele cultuur in Korea en dus was er onrust in de tent. Jan Roelfs

je portemonnee op een tafeltje laat liggen, komt een half uur later iemand naar je toe om te vragen of je misschien iets verloren hebt. Maar zo zit niet de hele wereld in elkaar. M'n Koreaanse spelers hadden van alles meegenomen: dure horloges, veel geld, digitale snuffjes en ga zo maar door. Alles was weg. Dus was er paniek na afloop. Ze dachten dat ze bij mij steun konden vinden voor hun treurzaamheid. Ik vond het echter een ideaal moment om hen te laten zien dat

rast. Koreanen hebben het vermogen heel snel op te pikken wat je van hen verlangt en kunnen dat heel snel omzetten naar de wedstrijd. Dat gold voor individuele spelers, de afzonderlijke linies, maar ook voor de teamtactiek. Die eigenschap is volgens mij de beste verklaring voor de enorme progressie die deze ploeg heeft gemaakt.

Eind februari van dit jaar zijn de buitenlandse spelers erbij gekomen. Ahn had bij Perugia zelf geregeld dat hij al mocht afreizen... Begin maart is ook Raymond Verheijen er vast bijgekomen. De uiteindelijke selectie bestond uit 23 spelers, aangevuld met 4 talentvolle spelers van Korea onder 19. Zij zorgden ervoor dat we desgewenst altijd 11:11 konden spelen en de talenten zelf deden geweldig veel ervaring op.

Vanaf maart hebben we alles nog structureel gepland. Van dag tot dag tot en met de finale op 30 juni, zoals ik dat ook met Nederland tijdens het WK '98 had gedaan.

Met die structurele aanpak was ik trouwens al veel eerder begonnen. Het is beslist geen 'nattevingerwerk'. De hele ontwikkeling van het team heb ik op mijn laptop 'Powerbook' opgeslagen. Zo heb ik voor elke individuele speler, maar ook voor het hele team de groei tijdens de hele voorbereiding in grafieken weergegeven. Het gaat om gegevens over techniek, tactiek, conditie en mentale aspecten. Het onderdeel 'conditie' bevat bijvoorbeeld grafieken over kracht, uithoudingsvermogen (gesplitst in herstelcapaciteit en herstelvermogen) en snelheid. Een conditionele ontwikkeling is heel goed meetbaar aan de hand van concrete testresultaten. Een registratie van de mentale aspecten is veel subjectiever en geeft weer hoe ik bepaalde ontwikkelingen inschat. Toch levert dat ook een schat aan informatie op waarmee je een speler of een groep duidelijk kunt maken waar ze aan moeten werken.

Wat beoordeelde ik bijvoorbeeld bij tactische-mentale aspecten?

- Taakstelling: begrijp je wat je specifieke taak is en hoe voer je die vervolgens uit?
- Coaching: hoe coach je andere spe-

Dudek verslagen na het 2e doelpunt van de Koreanen

dacht op een gegeven moment dat we ontslagen zouden worden, zo vlak voor het WK. Maar de president sprak opnieuw z'n vertrouwen uit en alleen dat telde voor mij.

Tijdens de trip door Zuid-Amerika speelden we tegen het fysiek sterke Uruguay. Alleen al door de sfeer rondom de wedstrijden daar doe je enorm veel ervaring op. Overal stonden politiemensen met geweren. Maar die konden niet voorkomen dat er na de rust in ons kleedlokaal werd ingebroken. Als je in Korea je dure horloge of

ze niet 'streetwise' genoeg waren. Ik heb hen vreselijk op hun sodemieter gegeven voor zoveel naïviteit en meteen de link gelegd naar het veld. 'De boze wereld zit niet in elkaar zoals jullie denken. Als je niet alerter wordt, meer van je afbijt, word je straks op het WK ook afgetroefd. Wat dacht je dat de tegenstanders met je gaan uithalen als er zoveel op het spel staat.' Met die boodschap heb ik ze dagenlang achtervolgd. En verdraaid, je zag dat ze het oppikten. Dat is ook de eigenschap van de Koreanen die me het aangenaamst heeft ver-

lers en hoe vatbaar ben je voor coaching door anderen?

In het begin coachten oudere spelers wel jongere spelers, maar stonden ze onvoldoende open voor coaching door die jonge spelers. Ik heb al uitgelegd hoe dat kwam. In zo'n grafiek gaf ik dan aan in hoeverre zo'n oudere speler op dat specifieke gebied vorderingen maakte. En datzelfde gold voor jongere spelers als het ging om het durven coachen van oudere spelers.

- Motivatie
- Zelfvertrouwen versus negatieve faalangst
- Omgaan met druk
- Ambitie en betrokkenheid bij de doelstellingen van het team of een deel van de groep

Alle ontwikkelingen op technisch, tactisch, conditioneel en mentaal gebied werden zo vastgelegd. Vooraf bepaalde ik de meetmomenten. En na zo'n meetmoment ging ik dan, samen met de assistent-trainer en een tolk, met individuele spelers of een linie aan tafel zitten om de vorderingen aan de hand van alle grafieken te bespreken. Spelers wisten per onderdeel precies waar ze stonden, uitgaande van een fictieve honderd procent score bij de start van het WK.

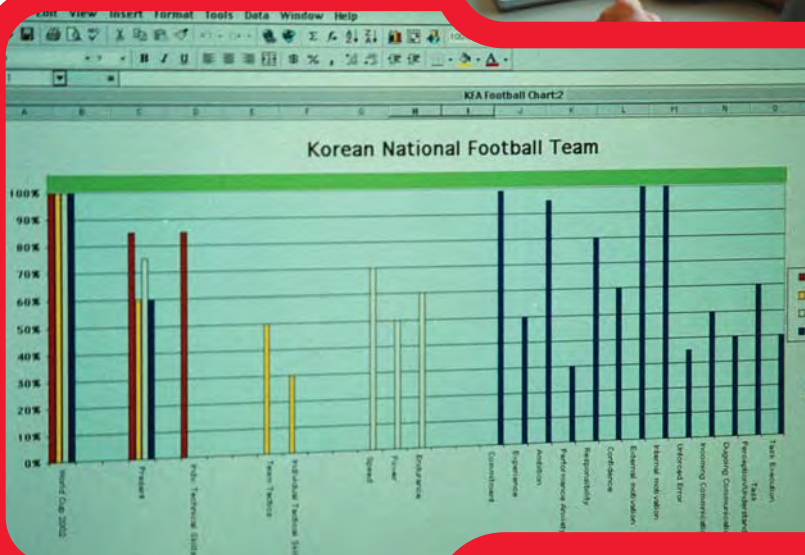
Overigens heb ik de computer (met behulp van Powerpoint) ook veelvuldig gebruikt bij de teambesprekingen. En uiteraard bij de planning van het trainingsschema. Zo'n planning is een noodzakelijk fundament en is vrij gedetailleerd. Vervolgens ga je daar op een flexibele manier mee om. Door heel goed te observeren herken je de signalen die een groep afgeeft. De ene keer geeft de hartslagmeter je belangrijke informatie, maar vaak geven je ogen en je intuïtie nog betere informatie over hoe de groep ervoor staat." (lees voor een gedetailleerde uitwerking van de trainingen, waarbij de technisch/tactische en de conditionele doelstellingen vaak in elkaar overlappen, het uitgebreide artikel over de fitheid van de Koreanen-redactie).

In de laatste fase van de voorbereiding, zo vanaf eind februari, hebben we louter nog tegen sterke tegenstanders geoefend en slechts één keer, in

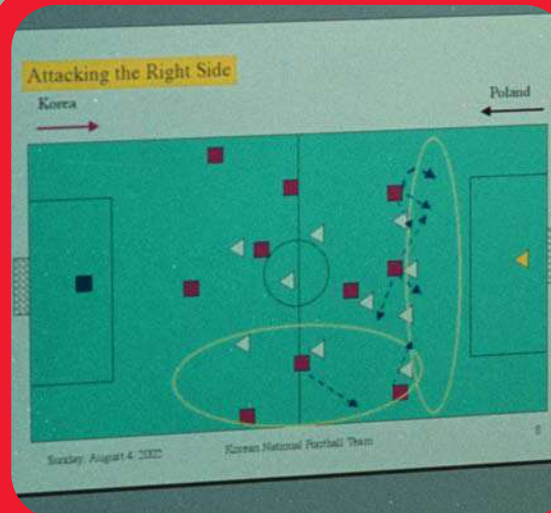
de 93-ste minuut tegen Frankrijk, verloren. Van februari tot en met de kwartfinale tijdens het WK wist geen enkel land, met uitzondering van Frankrijk, van ons te winnen. Dat betekent voor mij twee dingen: het succes op het WK was geen echte verrassing, maar zag je aankomen. Het succes is niet louter gebaseerd op innerlijke motivatie en inzet. Het is het resultaat van 19 maanden lang keihard en vooral structureel werken aan de opbouw van een team, zowel op als buiten het veld.

De eerste opsteker in die laatste voorbereidingsfase was het duel tegen Finland. In een mistroostige omgeving wonnen we met 2-0. Die zege begon pas echt inhoud te krijgen toen die Finnen een paar dagen later met 4-1 in en tegen Portugal wonnen. Vervolgens speelden we Schotland met 4-1 helemaal van de mat en wonnen we met 3-1 van Costa Rica, waarvan we tijdens de Gold Cup nog verloren had-

de behoorlijk kwaad en begonnen ze te schoppen. Marcel Desailly zocht m'n spits Sun-Hong Hwang doelbewust om om hem een doodschop te verkopen, zo geïrriteerd was hij door het goede spel van ons. Ik heb die speler toen maar gewisseld, want ik kon hem in het cruciale duel tegen Polen te goed gebruiken. Na afloop van dat duel hadden we allemaal zo'n gevoel van: 'kom maar op, we zijn er klaar voor'.

den. Dan speel je verdiend gelijk (1-1) tegen Engeland en ben je in het laatste oefenduel voor het WK tegen Frankrijk de eerste helft heer en meester. De Franse spelers dachten vlak voor het WK, met de 5-0 overwinning van een jaar eerder nog in hun achterhoofd, een leuk oefenpotje tegen ons te kunnen spelen. Onder rust kwamen Franse vedetten bij me met de vraag wat er het afgelopen jaar in godsnaam in Zuid-Korea was gebeurd. Ze konden de progressie niet vatten. In de tweede helft werden ze

Speelwijze

Zuid-Korea begon als underdog aan het WK. Toch koos u voor een risicovolle, spelmakende strategie met pressie op de helft van de tegenstander. Waarom?

Guus Hiddink: "Elke coach wordt beïnvloed door de voetbalideeën in de landen waar hij heeft gewerkt. Daarom herken je bij mij Hollandse en Latijnse invloeden. Laat ik met dat laatste beginnen. De tijd dat ik met veel plezier in Spanje heb getraind, heeft me geleerd dat je het directe wedstrijdresultaat nooit mag wegpoetsen.

je daarvoor het spelersmateriaal hebt:

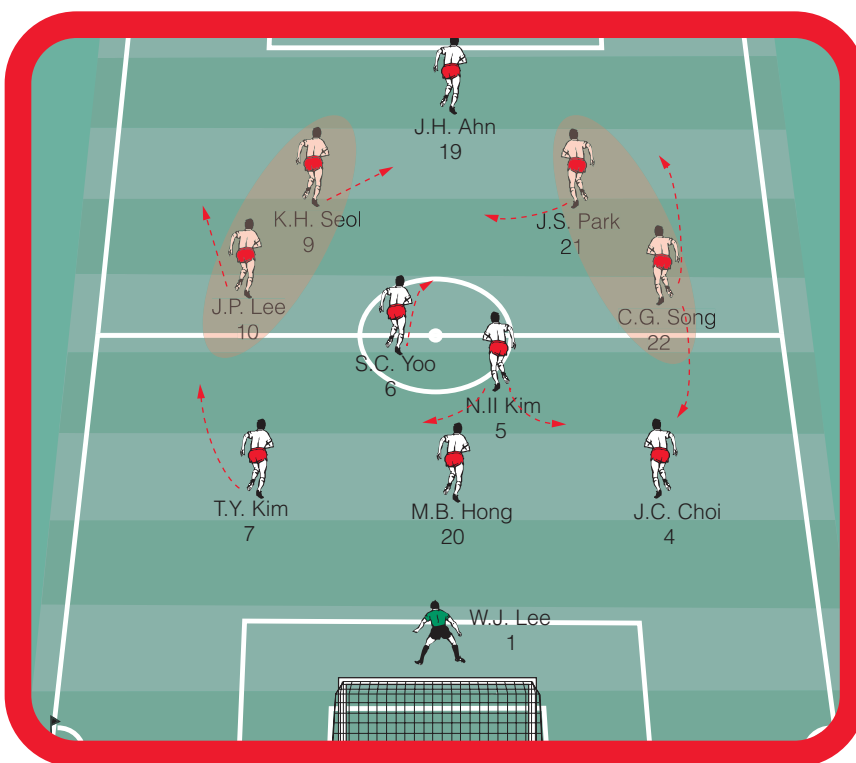
- Controlerend spelen: geen onnodige risico's nemen en altijd grip op de wedstrijd willen hebben.
- Initiatiefrijk: niet afwachten, maar zelf het initiatief nemen.
- Dominantie: het kan meestal niet een hele wedstrijd, maar de wil en de mentale bereidheid moet er zijn om te domineren.

Spelen twee teams volgens deze uitgangspunten, dan wordt het altijd een geweldige wedstrijd. Alles heeft natuurlijk te maken met de instelling

den. Speelde de tegenstander met één spits, dan was het aan Choi en Hong om hem aan te pakken en kon Kim op links meer doorschuiven. En speelde de tegenstander met drie spitsen, dan liet rechtermiddenvelder Chong-Gug Song (22) zich zakken en ging rechtsback spelen. Heel essentieel was de wisselwerking van het drietal achterin met de controlerende middenvelder Nam Il-Kim (5). Een Jan Wouters-type. Ongelooflijk belangrijk voor het team. Dat bleek ook toen hij in de kwartfinale tegen Spanje een doodschop van Romero kreeg en zwaar geblesseerd uitviel. Zijn afwezigheid tegen Duitsland en Turkije was heel voelbaar. Elk team heeft zo'n type nodig.

In de buurt van Kim (5) speelde de andere centrale middenvelder Sang-Chul Yoo (6) in een offensievere rol. Yoo heeft wat weg van het spel van Paul Bosvelt en ontmoedigt z'n tegenstander door een enorme actieradius. Mijn voorkeur gaat uit naar een dubbele bezetting aan de buitenkant. Dat vind ik toch de beste veldbezetting. Op rechts speelde bij voorkeur het duo Song (22)-Park (21). Song is het prototype van een multifunctionele speler. Je kunt hem evengoed rechts op het middenveld zetten als links in de verdediging. Het viel me toch al op dat de meeste Koreanen bijna van nature tweebeinig zijn en dat is een groot voordeel.

Nadat we ontelbare keren op trainingen aanval tegen verdediging hadden gespeeld, eerst zonder en dan met weerstand, was het tweetal in staat om de 2:1-situatie perfect uit te spelen. Park is bovendien sterk in het 1:1-duel en kan ook heel goed achter de twee spitsen spelen. Daardoor was hij vrij in de keuze om vanuit z'n positie aan de lijn een loopactie buitenom of juist naar binnen te maken. Zelfs de meest geroutineerde verdedigers op dit WK vonden die onvoorspelbaarheid onprettig en wisten zich daar niet zo goed raad mee. Op links was die wisselwerking er ook tussen de buitenste middenvelder Lee en linker-spits Seol, die eveneens regelmatig naar binnen trok. Park en Seol waren in elk geval geen statische vleugel-spitsen. Door hun beweeglijkheid moesten de vleugelverdedigers van de tegenstander voortdurend keuzes

Als het nodig is, moet je die bal een hengst geven volgens het principe 'vrouw en kinderen eerst'. Klaar. Daar hadden de Zuid-Koreanen in het begin moeite mee. Net als Nederlandse verdedigers en middenvelders wilden ze elk probleem het liefst voetballend oplossen, hoe precair de situatie voor eigen doel ook was. Uiteindelijk heeft dat in de halve finale een rol gespeeld bij het beslissende doelpunt van de Duitsers en dus de uitschakeling: Tae-Young Kim die een risicovolle breedtepass gaf in een wedstrijdssituatie die dat niet toeliet.

De Hollandse invloed is dat je niet graag afwachtend wilt spelen. Samen zorgt dat voor een drietal vertrekpunten bij de keuze van de speelwijze als

van beide coaches en de spelers. Als ik met Valencia tegen het Barcelona van Johan Cruyff moest spelen, was dat altijd een feest omdat we er zo'n wedstrijd van wilden maken. De ene keer won Johan met 3-2 en de andere keer waren wij aan de beurt en wonnen wij met 4-3.

Zulke uitgangspunten vertaalt je vervolgens naar een basisconcept. Uiteindelijk hebben we, net als veel andere landen, gekozen voor een driemans verdedigingslijn voor doelman Woon-Jae Lee (1): Jin-Cheul Choi (4), Myung-Bo Hong (20) en Tae-Young Kim (7). Als de tegenstander met twee spitsen speelde, moest het drietal hun twee tegenstanders in de zone bestrij-

maken en dat vonden ze niet prettig. De duo's op beide vleugels speelden volgens het principe 'd'r op en d'r over'. Tegen Portugal was dat bijvoorbeeld heel mooi om te zien. Figo en Conceição werden eerst flink door de twee buitenste middenvelders aangepakt, meteen gevolgd door een aanvallende actie van dezelfde middenvelders. Op die manier hadden de beide Portugese vedetten het idee dat ze achter de Koreanen aan moesten lopen. Dat zorgde voor heel wat irritatie, omdat ze in een rol werden gedrukt die ze niet wilden. Een speler

voor mezelf als doelstelling het overleven van de eerste ronde gesteld. Ik wist dat de laatste zestien met dit spelersmateriaal mogelijk moest zijn. Cruciaal was natuurlijk het eerste duel tegen de Polen. We hebben ons tot in de kleinste details in de Polen verdiept. Ik heb ze zelf een aantal keren zien spelen tijdens hun voorbereiding. Al snel had ik daar een goed gevoel bij, ondanks de indrukwekkende wijze waarop Polen zich voor dit WK had gekwalificeerd. Het Poolse elftal bestaat voornamelijk uit lange, fysiek zeer sterke spelers. Die hebben

te leven in heel Zuid-Korea. Overall kwam je een grote '16' tegen. Mijn doelstelling werd ook het doel waarin het team en het Koreaanse volk geloofden. Het verschil met het verleden was dat het nu een reëel verwachtingspatroon was, gebaseerd op aantoonbare prestaties vanaf het begin van het jaar.

Ja, en dan win je met 1-0 van Portugal en bereik je voor de eerste keer in de geschiedenis van Zuid-Korea de achtste finale. Dan is de gekte niet meer te stoppen, maar daarover is al genoeg gezegd en geschreven. Vanaf dat

Korea viert de eerste overwinning op een WK

als Figo wil niet in de zone van z'n linksback uitkomen en toch gebeurde dat tegen ons.

Als diepe spits fungeerde de balvaste en snelle Jung-Hwan Ahn (19) of de ervaren en slimme Sun-Hong Hwang (18)."

Het WK

U begon aan het WK met de opdracht om in elk geval één historische zege te behalen...

Guus Hiddink: "Zuid-Korea had nog nooit een wedstrijd op het WK gewonnen. Maar voor mij was één zege alleen interessant voor de statistieken. Op basis van de ontwikkeling van het team en de resultaten van de laatste serie oefenwedstrijden had ik

meestal moeite met tegenstanders die als wespen om hen heen zoemen. Zulke spelers heeft Zuid-Korea meer dan voldoende en daarom begon ik met een optimistisch gevoel aan dat eerste WK-duel. Als je dan inderdaad met 2-0 wint en voor de buitenwacht meteen je doelstelling hebt bereikt, groeit er vanzelf iets moois, zeker in eigen land.

De tweede wedstrijd tegen Amerika was de moeilijkste. De Amerikanen speelden ook vrij agressief naar voren en bestreden ons met eigen wapens. Dat lag ons wat minder en ik was achteraf blij met de 1-1. Met vier punten uit twee wedstrijden begon het bereiken van de tweede ronde enorm

moment kon ik niet meer zonder een horde bewakers van de hotelkamer naar m'n auto lopen. En toch heb ik intens genoten. Ik denk dat het alles te maken heeft met de wijze waarop die vreugde zich uitte. Er was nooit sprake van een bepaalde dreiging of ook maar een spoor van negatieve agressiviteit, zoals je dat in Europa na belangrijke overwinningen nogal eens tegenkomt. Het was nooit vervelend. Nee, het was altijd voelbare, oprechte blijdschap omdat ze zo trots op hun land waren. Daarom heb ik het ook nooit als onplezierig ervaren, al ging de adoratie soms wel erg ver en ben ik nog altijd een nuchtere Achterhoeker.

In de achtste finale tegen Italië plukten we de vruchten van het uitgekende voorbereidingsprogramma. Het doel was elke wedstrijd conditioneel zo sterk te zijn dat we 90 minuten of langer vol gas konden geven en dus ook in de eindfase de tegenstander nog konden opjagen. Dan is een doelpunt twee minuten voor tijd beslist niet alleen een kwestie van geluk. Daarbij werd ik wel geholpen door de tactische keuze van mijn Italiaanse collega Trapattoni. Toen in de tweede helft de 1-0 voorsprong van Italië op het scorebord bleef staan, wisselde hij de spits Del Piero voor de middenvelder Gattuso in. We zouden, denk ik, veel meer moeite gehad hebben om de gelijkmaker te scoren als hij juist voor meer druk naar voren had gezorgd. Nu kon ik in de slotfase ook eerder besluiten om zelf een verdediger (Hong) in te wisselen voor een aanvaller (Cha).

Ik heb me geërgerd over de polemiek die over de arbitrage na het duel tegen Italië en later ook na Spanje-Zuid-Korea is ontstaan. Natuurlijk huil je als grote favoriet direct na een wedstrijd uit als je uitgeschakeld bent en dan kun je ook minder verstandige uitspraken doen. Veel meer moeite heb ik ermee als die klaagzang de dagen erna de vorm van een officieel protest krijgt. Dat is zo eenzijdig en onvolwassen. Grote voetballanden als Spanje en Italië behoren na zo'n uitschakeling vooral in de spiegel te kijken. Ze hebben tijdens de wedstrijd mogelijkheden genoeg gehad om van ons te winnen en zijn niet alleen benadeeld door arbitrale beslissingen. Het is ook allemaal zo gekleurd. Ik hoor ze niet over de elleboogstoten van de Italiaanse aanvallers die Tae-Young Kim een gebroken neus bezorgden. En geen Spanjaard klaagt over het niet geven van een diep rode kaart aan Romero nadat hij in een beslissende fase van de wedstrijd een doodschop aan Kim had verkocht. En in beide wedstrijden was geen sprake van geannuleerde doelpunten van Spanje of Italië, maar van geannuleerde kansen. De bal verdween wel in het net, maar na het fluitsignaal van de scheidsrechter reageerden onze keeper en verdedigers niet meer. Nee, als de emotie eenmaal voorbij is, is het verstandig in de spiegel te kij-

ken. Op basis van het spelersmateriaal en de ervaring moet je als Spanje of Italië gewoon van een land als Zuid-Korea winnen. Doe je dat niet, moet je het falen bij jezelf zoeken en niet bij de scheidsrechter.

Uiteraard zoek jezelf ook naar oorzaken als je in de halve finale van Duitsland verliest. Een ongunstig speelschema heft zeker een rol gespeeld: de Duitsers hadden meer rustdagen en speelden in de eindfase op een gunstiger tijdstip. Dat telt aan het einde van zo'n slopend toernooi, zeker als je zo naar voren speelt als Zuid-Korea. Maar dat gebruik je na afloop als coach niet als excuus. Ik heb me ook de vraag gesteld: waarom hebben we tegen Duitsland niet zo kunnen domineren? En vervolgens heb ik in diezelfde spiegel maar eens geglimlacht en tegen mezelf gezegd: 'Relativeer eens een beetje, Guus. Je zelf een verwijt maken dat je in de halve finale van een WK met Zuid-Korea niet hebt kunnen domineren... Waar ben je mee bezig?'

Strafschoppen

Tijdens het EK '96 en het WK '98 werd u met Oranje uitgeschakeld na een strafschopserie. Tegen Italië miste Ahn nog een strafschoep in het begin van de wedstrijd. Maar in de kwartfinale namen de Zuid-Koreaanse spelers onder de grootst mogelijke druk feilloos de penalty's en jullie bereikten daardoor de halve finale. Is er voor Spanje nog iets gebeurd?

Guus Hiddink: "Ja, ik heb de dag voor het duel tegen Spanje achter gesloten deuren vrij lang op penalty's getraind. Laat ik beginnen met de constatering dat je op het trainingsveld nooit volledig de situatie kunt nabootsen van zo'n strafschoepserie aan het einde van een WK-duel. Alleen de entourage in het stadion al, de enorme belangen die op het spel staan en de wetenschap dat de hele wereld op dat moment toekijkt. Toch kun je ook tijdens zo'n training de druk opvoeren. Ik ben begonnen met een aantal technische aanwijzingen en heb hen gewezen op het mentale aspect. Zuid-Koreanen zijn ook bij het nemen van strafschoppen van nature wat timide. Daarom heb ik nog eens benadrukt dat je een strafschoep in elk geval met volle overtuiging moet nemen. Om de

druk op te voeren, liet ik ook tijdens de training de spelers die afstand van het middenveld tot aan de penaltystip overbruggen, want dan kan er heel veel door je hoofd spoken. Vervolgens moest elke speler drie strafschoppen nemen. Daarbij stelde ik nadrukkelijk dat drie van de drie moesten zitten en dat ik met het oog op Spanje met minder geen genoegen nam. Dan zie je toch veel gebeuren. De ervaren Hong, die zelf niet zo'n sterke strafschoptener is, heb ik gewezen op z'n verantwoordelijkheid als aanvoerder en dat hij daardoor niet ontkwam aan het nemen van de vijfde, mogelijk beslissende strafschoot."

verzoek. 'Dan krijgen jullie het lastig genoeg met die kleintjes van mij', heb ik toen geantwoord. Helaas heeft het niet zo mogen zijn. Aan reacties geen gebrek. Ik heb bijvoorbeeld duizenden en duizenden e-mails ontvangen en die heb ik nog niet allemaal kunnen lezen."

Toekomst

Hoe ziet na dit WK de toekomst van Korea en het internationale voetbal er volgens u uit?

Guus Hiddink: "Het is bekend dat ik de president Dae-Jung Kim heb gevraagd de jongere Koreaanse spelers van hun dienstplicht te ontslaan. Na

een graantje van dit succes willen meepikken. Het is voor de toekomst van het Zuid-Koreaanse voetbal essentieel dat jonge, talentvolle spelers een kans krijgen.

Wat het internationale voetbal betreft, constateer ik een gunstige ontwikkeling. De internationale voetbalwereld is de laatste jaren op hol geslagen door de waanzinnige geldstromen en de enorme belangen die op het spel stonden. Het is allemaal zo extreem geweest. Daardoor gingen ook de topspelers zich vreemd gedragen. Na het WK ben ik bij Real Madrid op bezoek geweest. Ook bij die club bespeurde ik meer realiteitszin en de

Het nieuwe trainersteam bij PSV

Reacties

De invloed van de prestatie van Zuid-Korea op hoe de (voetbal)wereld nu tegen u aankijkt, is enorm geweest. Hoe hebben collega's gereageerd?

Guus Hiddink: "De reacties kwamen vooral uit het buitenland, bijvoorbeeld van Platini, Beckenbauer en Houllier. Vanuit Nederland mailde heel regelmatig Hans Dorjee en elke wedstrijd had ik een kwartier Johan Crujff aan de lijn, die gecharmeerd was van de Koreaanse speelwijze. Het waren

de successen is die wens ingewilligd. Dat is plezierig voor die gasten, maar vooral ook in het belang van het Koreaanse voetbal. Die spelers kunnen zich nu, meestal in sterke competities, verder ontwikkelen. Het Koreaanse voetbal zit natuurlijk in de lift. Toen ik aan de klus begon, zaten er bij sommige wedstrijden in de hoogste divisie amper 500 mensen op de tribune en als het er 3000 waren, was de penningmeester heel tevreden. Nu zijn bij de meeste wedstrijden de sta-

behoefte aan vooral weer normaal te gaan doen. Er is een trend merkbaar dat alles weer naar redelijke proporties moet terugkeren. Misschien beseffen spelers straks weer hoe heerlijk het is profvoetballer te zijn."

Les

Tot slot: wat kunnen Nederlandse spelers van hun Koreaanse collega's leren?

Guus Hiddink: "De Koreaanse spelers heb ik Nederlandse deugden als mondigheid en zelf nadenken over oplossen bijgebracht. Nederlandse spelers kunnen van Koreanen vooral leren dat je onvoorwaardelijk achter een eenmaal genomen beslissing moet staan. Als je eenmaal overtuigd bent van iets, ga er dan ook helemaal voor en zeur niet meer. Geen 'ja, maar...' -cultuur meer. Dat zou een hele vooruitgang zijn."

'Rondom elke wedstrijd had ik Johan Crujff aan de lijn'

boeiende gesprekken, zoals dat met Crujff altijd het geval is. Vlak voor de halve finale belde Roberto Carlos. 'Trainer, zorg dat we tegen uw ploeg kunnen spelen in de finale', was zijn

dions voor 80 of 90 procent gevuld. Ik heb de bond wel gewaarschuwd voor een invasie van oudere Zuid-Amerikaanse of Europese profs, die in de nadagen van hun carrière nog even